

yazmabilim
Yazma Eser Araştırmaları Dergisi

Türkiye’de Yazma Eserlerin Sergüzeşti: Kütüphaneler ve Kurumsal Dönüşümler

Kadir Turgut*
Nebahat Turan**

Makale Türü / Article Type:
Araştırma Notu / Research Note
Geliş Tarihi / Date Received
26 Haziran / June 2025
Kabul Tarihi / Date Accepted
20 Temmuz / July 2025

ATIF© Turgut, Kadir ve Nebahat Turan, "Türkiye’de Yazma Eserlerin
Sergüzeşti: Kütüphaneler ve Kurumsal Dönüşümler", *Yazmabilim* 1/1 (Eylül
2025): 187-255.

* İstanbul Üniversitesi, Fars Dili ve Edebiyatı, turgutk@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1238-3654

** İstanbul Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Urdu Dili ve Edebiyatı, nebahat.turan@ogr.iu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7371-1642

Yazarlar bu makale için çıkar çatışması bildirmemiştir.

Özet

Bu makale, Türkiye'deki yazma eser kütüphanelerine erişimde karşılaşılan temel sorunları ve araştırmacılar açısından doğurduğu güçlükleri ele almaktadır. Çalışma, yazma eserlerin tespiti, erişimi ve atıf düzeninde yaşanan aksaklıkları kurumlar arası farklı uygulamalar çerçevesinde incelemekte; kataloglama, dijitalleştirme ve kurumsal adlandırma alanlarındaki sorunları somut örneklerle ortaya koymaktadır. Ayrıca makalede, araştırmacılar için pratik bir başvuru kaynağı niteliği taşıyan tablolar ve dizinler hazırlanmıştır. Bu tablolar, kütüphane ve koleksiyon adlarının farklı kullanımlarını, tarihsel değişimlerini ve güncel erişim imkânlarını sistematik biçimde göstermekte, böylece dağınık bilginin kolaylıkla takip edilebilmesine katkı sağlamaktadır. Amaç, yazma eserlerin bilimsel çalışmalarda daha güvenilir, erişilebilir ve etkin biçimde kullanılmasına zemin hazırlamaktır.

Anahtar Kelimeler

Yazma eser, Kütüphane, Erişim sorunları, Kataloglama, Türkiye

The Fate of Manuscripts in Turkey: Libraries and Transformations

Abstract

This article discusses the main challenges in accessing manuscript libraries in Turkey and the difficulties these pose for researchers. It examines issues of identification, accessibility, and citation, with a focus on institutional variations in cataloging, digitization, and nomenclature. In addition, the article provides practical reference tools in the form of tables and indexes. These resources systematically present the different usages of library and collection names, their historical transformations, and current modes of access, thereby helping scholars navigate fragmented information more effectively. The aim is to promote more reliable, accessible, and efficient use of manuscript collections in academic research.

Keywords

Manuscript, Library, Access Challenges, Cataloging, Turkey

رحلة المخطوطات في تركيا: المكتبات والتحوّلات المؤسسية

الموجز

هذه المقالة تتناول المشكلات الأساسية التي تُواجه في الوصول إلى مكتبات المخطوطات في تركيا، وما ينجم عنها من صعوباتٍ بالنسبة للباحثين. وتبحثُ الدراسة في العوائق المتعلقة برصد المخطوطات، والوصول إليها، ونظام الإحالة إليها، وذلك في إطار اختلاف الممارسات بين المؤسسات؛ كما تكشفُ بالأمثلة الملموسة عن المشكلات القائمة في مجالات الفهرسة، والرقمنة، وتسمية المؤسسات.

كما أعدت المقالة جداولاً وفهارس تشكل مصادر عمليةً للباحثين. وهذه الجداول تُعرض بصورة منهجية الاستخدامات المختلفة والمتعددة لأسماء المكتبات والمجموعات، وتحوّلاتها التاريخية، وفرص الوصول إليها في الوقت الراهن؛ مما تُسهل متابعة المعلومات المتفرقة ومراجعتها بسهولة. ويهدف هذا الجهد إلى تهيئة بيئة علمية تجعل المخطوطات على نحوٍ أكثر موثوقية وسهولة وفاعلية في البحوث العلمية.

الكلمات المفتاحية

المخطوط، المكتبة، مشكلات الوصول، الفهرسة، تركيا

Giriş

Yazma eserler, edebiyat, tarih, kütüphanecilik, bilim tarihi ve ilahiyat gibi pek çok alanda araştırmaların temel kaynakları arasında yer almaktadır. Bu alanlarda yapılan çalışmaların verimli ve hızlı ilerleyebilmesi ise yazma nüshalara kolay erişimle mümkündür. Bizim de yüzlerce eser ve binlerce nüsha üzerinde yürüttüğümüz araştırmalar sırasında yazmalara erişimde farklı güçlüklerle karşılaşmamız, bu konuyu daha yakından düşünmemize vesile oldu. Önceden tecrübe ettiğimiz sorunlar bir yana, yoğun kullanım esnasında ortaya çıkan ve literatürde çokça dile getirilmeyen yeni güçlükler de kendini gösterdi. Önce bu sorunları anlamaya, ardından çözüm yolları geliştirmeye çalıştık. Çabalarımızın yalnızca kendi çalışmalarımıza değil, benzer zorluklarla karşılaşan başka araştırmacılara da faydalı olacağını fark ettik. Böylece, uzun uğraşlarla edindiğimiz tecrübeleri paylaşmayı, araştırmacıların vakit kaybı yaşamadan çalışmalarını daha hızlı ve sağlıklı biçimde yürütebilmelerine katkıda bulunmayı amaçladık.

Çalışmamızda Türkiye dışında da pek çok yazma esere ulaştık; bunlara ulaşırken de bazı sorunlarla karşılaştık ve kaydettik. Ancak şimdilik Türkiye’deki yazma eserlere dair meselelerle sınırlandırdık. Bu yazıda yalnızca Türkiye’de bulunan yazma eserlerin tespiti ve bunlara erişimle ilgili tarafımızdan tespit edilen problemleri ve kolaylaştıracak yolları sunacağız.

Çalışmaya başlamadan iki hususu dile getirmeliyiz. İlk olarak bu çalışmanın amacı Türkiye’deki yazma eser kütüphanelerinin tarihini vermek ya da bunları tanıtmak değildir. Bu konularda çeşitli kaynak kitaplar ve kurumların sitelerinde bilgiler bulunmaktadır. Bizim amacımız buralardaki kaynaklara ulaşmayı kolaylaştıracak bir çeşit rehber hazırlamaktır. Bu kapsamda eserlerin bulunduğu kurumlarda, binalarda yaşanan yapısal değişikliklere değinmemiz gerekmektedir.

İkinci olarak burada anlatacağımız problemler bu eserlerle ilgili yöneticilerin ya da kütüphane personellerinin çıkardığı sorunlar değil, kurumsal devamlılığın ve işleyişin bozulması nedeniyle ortaya çıkan sorunlardır. Bu nedenle makale bu sorunlar için sorumlu aramamakta, yalnızca tespit etmektedir.

Karşılaşılan sorunlar üç başlık altında toplanabilir:

1. Yazma eserlerin tespiti
2. Yazma eserlere erişme
 - Kütüphanede/Arşivde kitaba ulaşma
 - Dijital görsel kopyasını edinme
3. Yazma eserlere referans verme

Bu sorunların ilk ikisi aslında kurumların etkin çalışmalarıyla giderilebilecek problemlerdir. Muhtemelen önümüzdeki yıllarda yapılacaklarla buradaki sorunların bir kısmı hallolmuş olacak, bu yazı geçmişteki durumu tespit etmekle kalacaktır.

I. Yazma Eserlerin Tespiti ile İlgili Problemler

Kütüphanelerde bulunan eserlerden araştırmacıların haberdar olabilmesi için dışa açık kataloglarının olması kaçınılmazdır. Kütüphanelerin mevcudunu gösteren üç türden kataloğa rastlanmaktadır.

A. Kütüphane Defterleri

Bazı kütüphanelerin ve koleksiyonların vakfedildiği tarihte düzenlenen ya da müstakil vakıf kütüphanesi iken hazırlanmış defterleri vardır. Bazı kütüphanelerde bu türden defterlerin sayısı birden çoktur. Bazı kütüphanelerin defterlerinin varlığını biliyoruz, ancak bugüne ulaşmamıştır. Bu defterler çoğunlukla bugün için katalog olarak yeterli değildir. Ancak kütüphanelerin geçmişteki kitap varlıklarını takibinde değerli ve birinci elden kaynaktır. Bu türden yazma defterlerin bazıları aynı koleksiyonda bir demirbaş numarasıyla korunmakta, bazı defterler de başka bir koleksiyonda ya da arşivde bulunmaktadır. Örneğin Süleymaniye Kütüphanesinde *Yazma Fihrist* adıyla, Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde *Fihrist* adıyla kütüphane defterlerinin bulunduğu koleksiyonlar oluşturulmuştur.

B. Matbu Kataloglar

Bazı kütüphanelerde mevcut kitapları toplu olarak görebileceğimiz kataloglar basılmış ve hazırlanmıştır. Matbu katalogların bir kısmı yukarıda bahsedilen defterlerin basımından oluşmaktadır. Bu tür kataloglar çoğunlukla bir araştırma mahsulü olmayıp geçmişten gelen bir miktar bilginin aktarılmasıyla yetinmektedir. *Devr-i Hamîdî Defterleri/Katalogları* olarak bilinen matbu kataloglar bu türdendir.

Bazı kataloglar ise kütüphane çalışanları ya da başka araştırmacılar tarafından kütüphanedeki kitaplar incelenerek hazırlanmıştır. Akademik bakış açısı ve emeği taşıyan bu katalogların hazırlanma amacına göre iki farklı tarzda olduğu fark edilmektedir. Topkapı Sarayı Müzesi Katalogları, Atatürk Kitaplığı Katalogları bu kabildendir.

1. Kütüphane/Kütüphaneci Katalogları

Kütüphaneciler tarafından hazırlanan kataloglar çoğunlukla bir kütüphanedeki kitapların envanterinin çıkarılmasına odaklanmış ve kütüphanecilikte alışılan terimler ve düzen kullanılmıştır. Kütüphaneler bünyelerindeki eserleri araştırmacılara tanıtmak için ayrı ayrı kataloglar hazırlamaktadır. Ayrı ayrı kataloglar farklı sunum tarzları nedeniyle zorluk

oluşturmaları bir yana, onlarca, hatta yüzlerce ciltten oluşan katalogları ayrı ayrı tarayıp eser tespit etmek oldukça güçtür. Bu güçlükleri aşmak için 1978 yılında Millî Kütüphane tarafından *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu (TÜYATOK)* projesi başlatılmıştır. Aynı yöntem ve üslup takip edilerek hazırlanan otuza yakın ciltten oluşan katalogların son bölümü 2005 yılında yayınlanmıştır. Türkiye’deki bütün yazma eserlerin kataloglanmasını hedefleyen proje, daha sonra katalogları kullanmayı kolaylaştıracak indeksler hazırlamayı da vadetmiştir.¹ Ancak projenin yarıda kalması ve bu katalogların dijital ortamda sunulmaya başlanması hazırlanması planlanan indeksi hazırlamaya ihtiyaç ve imkân bırakmamıştır. Bu proje, Anadolu’da defteri de olmayan, dolayısıyla araştırmacıların haberdar olmadıkları pek çok yazmayı tanıtmış, daha sonra bahsedilecek online katalog veri tabanının da temeli olmuştur.

Bir kütüphane ya da koleksiyonda bulunan yazmaları tanıtan başka basılı kataloglar da vardır. Ancak internet üzerinden taranmayıp yalnızca basılı kataloglardan taranan kütüphane sayısı oldukça azdır. Yine de basılı kataloglar çevrimiçi kataloglardan farklı ve detaylı bilgiler verebilmekte, bu açıdan müracaat ihtiyacı duyulabilmektedir. Basılı katalogların tamamını burada sıralamayı gereksiz görüyoruz. Bu kataloglar hakkında bilgi için Hüseyin Türkmen’in eserine müracaat edilebilir.²

2. Araştırmacı Katalogları/Bibliyografyalar

Belli alanlardaki uzman araştırmacılar tarafından hazırlanan kataloglar ise daha çok bir konudaki eserlerin toplu envanterini sunmayı amaçlamakta ve ilgili alandaki bilgiler, terimlerle sunulmaktadır. Doğal olarak bu türden kataloglar aynı alan/konu hakkındaki eserlerin birçok kütüphanedeki nüshalarını bir araya getirmektedir. Bu türden dikkat çeken çalışmalar vardır: *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*³, *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Hamseler Kataloğu*⁴, *İstanbul Kütüphaneleri Farsça Manzum Eserler Kataloğu*⁵, *Türkiye Kütüphaneleri İslâmî Tıp Yazmaları (Arapça, Türkçe ve Farsça) Kataloğu*⁶. Ahmed Ateş’in hazırladığı katalog, bir yönüyle edebiyat tarihi niteliği taşımakta; diğer yönüyle de yazma kataloglarına standart kazandırarak sonraki çalışmalara örnek teşkil etmesi bakımından önem arz etmektedir.

¹ Hatice Aynur, “Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 41 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012), 597–98.

² Hüseyin Türkmen, *Türkiye Kütüphaneleri Yazma Eserler Katalogları: 1923-2006*, Kitabevi, İstanbul 2010.

³ *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul 1947.

⁴ *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Hamseler Kataloğu*, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul 1961.

⁵ Ahmed Ateş, *İstanbul Kütüphaneleri Farsça Manzum Eserler I (Üniversite ve Nuruosmaniye Kütüphaneleri)*, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul 1968.

⁶ Ramazan Şeşen, Cemil Akpınar, Cevad İzgi, *Türkiye Kütüphaneleri İslâmî Tıp Yazmaları (Arapça, Türkçe ve Farsça) Kataloğu*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İslam Konferansı Teşkilatı İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, İstanbul 1984.

C. İnternet Katalogları/Veri Tabanları

Kütüphanecilik hizmetlerinin bilgisayar sistemlerinden yararlanılarak daha verimli ve hızlı sunulabildiği artık genel kabul görmektedir. Kütüphaneler, okuyucularına sunacakları eserlerin bibliyografik bilgilerine uzaktan erişim sağlamayı temel bir görev olarak görmektedir. Ne var ki bazı kütüphaneler hâlâ bu hizmeti sunmamaktadır. Bazı kurumlar ise kendi imkânlarıyla oluşturdukları çevrim içi katalogların yanı sıra, farklı kütüphanelerle birlikte toplu arama ve erişim imkânı sağlayan veri tabanlarına da katılmışlardır. Ancak bir veri tabanına dâhil olmak, kütüphanelerin katalog hizmetlerini eksiksiz yerine getirme sorumluluklarını ortadan kaldırmamalıdır. Zira her kütüphane, bünyesindeki eserlerin doğru ve etkin biçimde tanıtılmasından doğrudan sorumludur.

Bilgisayar sistemleri sayesinde hızlı ve çok yönlü tarama ihtiyacının karşılanması mümkün olsa da çevrimiçi tarama imkânı bulunan kütüphane sitelerinin tek tek dolaşılması zahmetli, hata ve eksiklere açık bir yöntemdir. Bu zorluğu gidermeye yönelik ilk kapsamlı girişim, İSAM tarafından hazırlanan Türkiye Kütüphaneleri Kataloğu olmuştur.⁷ Bu veri tabanı çoğunlukla kütüphanelerin kartotekslerinin veya kitap listelerinin dijital ortama aktarılmasıyla oluşturulmuştur. Güncelliğini kısmen yitirmiş olmakla birlikte hâlen yayında olan bu veri tabanı, diğer sistemlerde bulunmayan Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi ve Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi gibi kurumları tarama imkânı sunması, ayrıca bazı kütüphanelerin eski katalog kayıtlarına erişme olanağı sağlaması bakımından önemlidir.

Bu alandaki ikinci girişim ise Millî Kütüphane tarafından hazırlanan yazmalar.gov.tr sitesidir.⁸ TÜYATOK projesiyle hazırlanan katalog verilerini esas alan bu site, sonradan farklı kataloglarla zenginleştirilmiştir. Türkiye'deki bütün kütüphaneleri kapsamasa da geniş hacmi ve büyümeye açık yapısıyla araştırmacıların uzun süre başvurduğu en önemli kaynaklardan biri olmuştur. Ayrıca yurt dışındaki bazı kütüphanelerde bulunan, özellikle Türkçe nadir eserlerin katalog bilgilerinin de dâhil edilmesi siteyi daha da değerli kılmıştır. Ancak Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı'nın kurulmasıyla birlikte farklı bir yapılanmaya gidilmiş, site geri planda kalmış ve sonunda tamamen kapatılmıştır. Bugün verilerin önemli bir kısmı hâlen Millî Kütüphanenin internet sitesinde erişilebilir durumdadır. Ancak eski dönemdeki gibi düzenli güncelleme ve genişleme faaliyetleri artık görülmemektedir.⁹ Bununla birlikte bu veri tabanı, hâlâ başka sistemlerde yer almayan bazı kütüphaneleri tarama ve önceki katalog bilgilerine erişme imkânı sağladığından işlevini tamamen yitirmiş sayılamaz.

⁷ "İSAM Türkiye Kütüphaneleri Kataloğu", (01.09.2025), <https://kutuphane.isam.org.tr/?blm=ayrintignlktp&navdil=tr>.

⁸ "Yazmalar", 06.01.2020, <https://web.archive.org/web/20200106163040/http://www.yazmalar.gov.tr/>.

⁹ "Millî Kütüphane Dijital Kütüphane", (01.09.2025), <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/>.

Üçüncü ve en kapsamlı girişim ise Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmiştir. Kurum, kuruluşundan itibaren önemli çalışmalar yapmış; önce kendi bünyesindeki kütüphanelerin katalog ve görsellerini tek bir veri tabanında toplamış ve bu sistemi ilk aşamada yalnızca bağlı kütüphanelerdeki bilgisayarlardan erişime açmıştır. Ardından bu veri tabanı internet üzerinden kamuya sunulmuştur.¹⁰ Kurum hâlen bağlı kütüphanelerdeki nadir eserlerin kataloglarını güncellemeye ve başka kurumlardaki eserleri de sisteme dâhil etmeye devam etmektedir. Bu gelişmeler sonucunda yeni katalogların basılı olarak yayımlanmasına ihtiyaç büyük ölçüde ortadan kalkmıştır.

Son yıllarda hazırlanan katalogların giderek daha düzenli ve ayrıntılı bilgiler sunduğu gözlemlenmektedir. Yalnızca eser ve müellif bilgisiyle yetinilmeyip, istinsah tarihi ve müstensih bilgileri, kâğıt, cilt ve tezhip özellikleri ile nüshalardaki kayıtlar da ayrıntılı biçimde kaydedilmektedir. Bu tür kataloglar, salt bir fihrist olmanın ötesine geçerek çok yönlü bir bilgi kaynağı niteliği kazanmaktadır.

Her ne kadar bu çalışmalar sevindirici olsa da önceki yapıların terk edilip sürekli yeni sistemlere başlanması kaynak ve zaman israfına yol açmış, ayrıca birbiriyle çelişen bilgilerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İstikrarlı bir gelişim yerine sürekli yeniden yapılanmaya gidilmesi, araştırmacıların güven duygusunu da zedelemiş, buralara referans vermekte çekingen olmalarına neden olmuştur. Bu nedenle temennimiz, Türkiye Yazma Eserler Kurumu tarafından sunulan en kapsamlı ve güncel veri tabanının da bir süre sonra terk edilmemesi; aksine geliştirilerek kalıcı, güvenilir ve kapsamlı bir yapıya kavuşturulmasıdır.

Yukarıda bahsettiğimiz üç girişimin veri tabanları incelendiğinde kırk yılı bulmayan zaman diliminde bu kurumların ne kadar çok değişiklik yaşadıkları gözlenecektir. Bu değişiklikler araştırmacıları da yer yer çıkmaza sokmaktadır.

II. Erişim Sorunları

Matbu kataloğu olmayan, online katalog erişim hizmeti vermeyen ve toplu kataloglara katılmayan kütüphaneler araştırmacıların eser tespitinde zorluk yaşamalarına neden olmaktadır. Bu kütüphanelerin kaynaklarına ulaşım şahsi müracaat ve bazen özel ilişkiler sayesinde mümkün olabilmektedir.

Ayrıca kütüphaneler genellikle kataloglarını da yeni bilgilerle güncellememektedirler. Yapılan araştırmalar kütüphanede bulunan eserlerle ilgili yeni bilgiler, düzeltilmesi ya da tamamlanması gereken hususlar ortaya çıkarsa da kütüphaneler kataloglarına bu

¹⁰ “Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı - Portal”, (01.09.2025), <https://portal.yek.gov.tr/works/search/full>.

yeni bilgileri işlememeyi çoğunlukla ihmal etmekte. Oysa kütüphaneler kaynaklarını kullanan araştırmacılardan bu bilgileri toplamakta, yapılan yayınların bir nüshasının kütüphaneye bildirilmesi konusunda taahhüt almaktadır. Fakat çoğunlukla bunların geri dönüşümü olmamaktadır.

Kısaca, katalogların hazırlanmamış, yayımlanmamış ya da güncellenmemiş olması, eserlerin tespitinde ciddi güçlükler doğurmaktadır. Kanaatimizce katalogların hazırlanması ve yeni bilgiler ışığında sürekli güncellenmesi her kütüphanenin asli görevi olmalıdır. Günümüzde artık yalnızca matbu kataloglar yeterli değildir; çevrimiçi erişime açık, güncel kütüphane ve veri tabanlarıyla uyumlu katalogların hazırlanması gerekmektedir.

Bundan başka bir erişim sorunu daha vardır: Kurumsal değişimlerin neden olduğu sorunlar. Birçok kütüphanenin yeri, adı, statüsü değişmekte; bu değişim doğal olarak geçmişteki bilgi ve referanslarla nüshaya erişimi zorlaştırmaktadır. Belli bir zamandan sonra bu eserlerin bulunduğu kurumların yapıları ve devamlılıkları bozulmasa bile, geçmişteki bozulmaya dair sorunlar devam edecektir, zira daha önceki duruma işaret eden kataloglar ve yayınlar kullanılmaya devam etmektedir. Geçmişte referans verilen bir yazma eser, kurumların değişmesi hatta kapanması nedeniyle artık referans künyesinde verilen kurumda bulunamamaktadır. Bu tür eserlerin bulunduğu yeri tespit etmek ise ayrıca bir mesai gerektirmektedir. Bu sorun nedeniyle ulaşılamayan pek çok kaynak vardır.

A. Nüshanın Dijital Görsellerine Erişim

1. İnternet Üzerinden Erişim

Araştırmalarda zaman zaman bizzat nüshaya ulaşmak gerekli görülse de günümüzde araştırmacıların temel beklentisi yazma eserlere internet üzerinden erişebilmektir. Çoğu kütüphane bu imkânı sağlamış olsa da hâlen koleksiyonlarını veya bazı nüshalarını çevrim içi erişime açmamış kurumlar bulunmaktadır.

Yazma eserlerin görsellerini internet üzerinden sunan ilk platform, yukarıda da bahsedilen Millî Kütüphane tarafından hazırlanan yazmalar.gov.tr sitesi olmuştur. Bu site, on yılı aşkın bir süre boyunca Türkiye'deki yazmalara uzaktan erişim için tek merkez niteliği taşımıştır. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının veri tabanının kamuya açılmasının ardından kapatılmıştır.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, öncelikle kendi bünyesindeki kütüphanelerin görsellerini yalnızca bağlı kütüphanelerdeki bilgisayarlardan erişilebilir kılmış, ardından bu veri tabanını kamuya açmıştır. Açıldığı tarihten itibaren sürekli zenginleşen bu platform,

yalnızca kuruma bağlı kütüphanelerle sınırlı kalmamış; zamanla farklı kütüphane ve müzelerdeki nadir eserleri de erişime sunarak merkezî bir odak noktası hâline gelmiştir.

Bunun dışında, İBB Atatürk Kitaplığı, İstanbul Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi bünyesindeki Nadir Eserler Kütüphaneleri ile Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi ve Koç Üniversitesi gibi kurumlar da kendi koleksiyonlarındaki nadir eserleri internet üzerinden kamuya açmış bulunmaktadır. Bu makalede erişime açık olan kütüphanelerin erişim linkleri de verilecektir.

2. Kütüphaneye Başvurulup Görselinin Talep Edilmesi

Bazı nüshalara, yukarıda belirtildiği üzere, internet üzerinden erişim imkânı bulunmadığından veya erişilen nüshaların çekim kalitesindeki sorunlar nedeniyle araştırmacılar, eserlerin dijital görüntülerini dosya olarak edinme ihtiyacı duymaktadır. Bu tür taleplerde kütüphaneler genellikle araştırmacılardan imzalı bir form göndermelerini istemekte, formun iletilmesi ve talep edilen nüshanın dijital kopyasının gönderimi çoğunlukla e-posta yoluyla gerçekleşmektedir.

Bununla birlikte, yazma eserlerin görsellerine ulaşım sürecinde araştırmacılar çeşitli kısıtlamalarla da karşılaşmaktadır. Bazı durumlarda talep edilen nüsha ya da varak sayısı sınırlandırılmakta, kimi zaman da ek ücret talep edilmektedir. Ücretlendirme politikaları kütüphaneler arasında farklılık göstermekte; ayrıca sanat ve belge değeri yüksek bazı eserler için daha yüksek ücret talep edilmektedir.

Bunun dışında, bazı kütüphaneler okuyuculardan talep ettikleri eser üzerine çalıştıklarını ispatlamalarını istemektedir. Bu uygulama, araştırma amacıyla doğrudan ilgisi bulunmayan fakat bu kaynaklardan faydalanmak isteyen vatandaşların kütüphane hizmetlerinden tamamen mahrum kalmalarına yol açmaktadır. Kanaatimizce bu tür uygulamalar gereksiz zorluklar yaratmakta, kütüphaneler ve bağlı oldukları kurumlar bu tutumdan vazgeçmelidir.

Öte yandan bazı kütüphanelerde, talep edilen yazma eserlerin henüz dijital görsellerinin hazırlanmadığı cevabı da alınabilmektedir. Bu durum, araştırmacılar açısından erişim sürecini daha da zorlaştırmaktadır.

3. Kütüphanede Okuma Salonlarındaki Bilgisayarlardan Erişim

Birçok kütüphanede yazma eserlerin dijital görselleri okuma salonundaki bilgisayarlar aracılığıyla incelenebilmektedir. Ancak bu uygulama her kütüphanede aynı verim ve etkinlikte sunulmamaktadır. Okuma salonu bilgisayarlarında yazma eser görsellerini en etkin biçimde kullandıran kurum, 1990’lı yılların sonlarından itibaren

Süleymaniye Kütüphanesi olmuştur. Benzer şekilde, Türkiye Yazma Eserler Kurumu tarafından hazırlanan ve internet üzerinden de erişilebilen veri tabanına, kuruma bağlı kütüphanelerdeki bilgisayarlardan erişim sağlanabilmektedir.

Buna karşılık, yazma eserler bulunduran bazı kurumlarda ise okuyucu salonu bulunmamakta veya etkin bir okuyucu hizmeti sunulmamaktadır. Çoğunlukla müstakil kütüphane hüviyetine sahip olmayan; müze ya da arşiv gibi başka kurumların bünyesinde yer alan bu kütüphanelerde okuyucu hizmetleri sınırlı kalmaktadır. Dolayısıyla bu tür kurumlarda yazma eserlerin dijital görsellerine bilgisayar üzerinden erişim de oldukça güçleşmektedir.

B. Yazma Kitapların Kendisine Erişim

Kütüphanelerdeki kitapların görsellerinin hazırlanması çalışmaları hemen hemen yüz yıl öncesinden başlamıştı. Bir yanda geçmişteki teknolojinin yetersiz ve yavaş oluşu, bir yandan da görüntülemenin mikrofilm ve fotoğraf tabından bilgisayar ve internet teknolojisine geçişi, çalışmaları yeniden ele almayı gerektirmiştir.

Mikrofilm ve fotoğraf tabı olarak başlayan görsel sunum bugün hemen hemen yazma eser kütüphanelerinin esas hizmet yöntemi haline gelmiştir. Çoğunlukla kütüphaneler envanterlerindeki eserleri okuyucularına fiziken sunmamaktadır. Zaten çok az okuyucunun böyle bir ihtiyacı ve talebi vardır. Hatta bazı kütüphaneler zimmetlerindeki eserleri okuyucu hizmetleri verdikleri binalarında değil, daha iyi şartlarda korunan başka bir binada ya da kurumda tutmaktadır. Müze kütüphaneleri de genellikle yazma eserleri korumada daha titiz davranmakta, eserin fiziken incelenmesine sıcak bakmamaktadır. Öyle ki yüzlerce, belki binlerce yazma eseri kaynak olarak kullanan birçok araştırmacı bir yazma sayfası çevirmemiş olabilmektedir.

Türkiye kütüphanelerinin yazma eserleri korumak konusundaki dikkatlerini takdir etmekle birlikte araştırmacıların bazen fiziki esere ulaşmalarının da gerekebildiğini, bu durumda zorluk yaşadıklarını hatırlatmak isteriz. Belli bir denetim prosedürüyle, eseri fiziken incelemenin de kolaylaştırılması gerektiğini düşünüyoruz.

Türkiye’de bulunan yazma eserlerin güvenliğini sağlamak ve bu eserleri belli korunaklı kütüphanelerde toplama faaliyetleri neticesinde bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Eserlerin dijital ortama aktarılması, tasnifi ve restorasyonu için gerekli alt yapı her kütüphanede olmadığı için bu eserlerin belli kütüphanelerde toplanması zorunlu hale gelmiştir. Yapılan bu çalışmalar her ne kadar okuyucular açısından olumlu adımlar olsa da bu taşınma sırasında sürecin takip edilmemesi eserlere ulaşmada zorluklara neden olmaktadır. Okuyucu, çalışmasına konu olan eserin güncel bilgilerine sahip olmadığında esere ulaşmada ve yerini tespit etmede sorun yaşamaktadır.

Eserlerin yer değiştirmesi ve değişimin takip edilmemesi yazma eser çalışmalarında sıklıkla karşılaşılan sorunların başında gelmektedir. Eserlerin daha güvenli ve korunaklı kütüphanelere aktarılması ya da restorasyon çalışmaları esere ulaşmada araştırmacılara zorluk çıkarmaktadır. Zorunlu olan değişikliklerin yanı sıra araştırmacıların dikkatsizlikleri ya da eski çalışmaları referans almaları da eserin mevcut yerinin tespit edilememesine neden olmaktadır. Eski yayınların ve tezlerin referanslarına dayanan araştırmacılar, eserin güncel künyesini mutlaka tespit etmelidirler. Zira çalışmaya konu olan eserin güncel künyesinin yanlış verilmesi çalışmanın güvenilirliğini azaltmaktadır.

III. Değişiklik Yaşayan Kütüphaneler

Bazı kütüphaneler yakın dönemde kurumsal değişiklik geçirmesine rağmen hâlâ bazı yayınlarda kütüphanelerin daha önceki durumlarına atıflar yapıldığı görülmektedir. Daha önce bahsettiğimiz proje çalışmaları esnasında yayımlanmış ya da tez hâlindeki neşir çalışmalarında belirtilen kütüphane ve koleksiyondaki eserler farklı yerlerde karşımıza çıkmıştı. Bu nedenle, yapılacak yeni çalışmalarda olası erişim zorluklarının çözülmesi ve eserlerin güncel bilgilerinin verilmesi adına burada projede tespit ettiğimiz kütüphane ve koleksiyonları paylaşma ihtiyacı duyulmuştur.

A. Devredilen/Kapanan Kütüphaneler

1. Sultan Selim Kütüphanesi

İstanbul’daki vakıf kütüphanelerindeki kitapları daha iyi korumak ve okuyuculara daha kolay sunmak amacıyla bir araya getirmek için seçilen kütüphanelerin ilklerinden biri, Fatih’te Medresetü’l-Mütehassısînde kurulan ve Kütübhâne-i Umûmî olarak da bilinen Sultan Selim Kütüphanesi olmuştur.¹¹ 1914 yılında Âşir Efendi, Hafid Efendi, Hamidiye, Kasidecizâde Süleyman Sırrı, Lala İsmail ve Reisülküttab Mustafa Efendi kütüphaneleri buraya taşınmıştır. Ancak çok geçmeden bu koleksiyonlardan Kılıç Ali Paşa, Şeyhülislam Esad Efendi ve Hüsrev Paşa koleksiyonları Süleymaniye Kütüphanesine, diğer koleksiyonlar ise Murad Molla Kütüphanesine devredilmiş, Sultan Selim Kütüphanesi de kapatılmıştır.¹² Murad Molla Kütüphanesine devredilen koleksiyonlar da zamanla Süleymaniye Kütüphanesi’ne nakledilmiştir.

¹¹ İsmail E. Erünsal, “Osmanlı Döneminde İstanbul Kütüphaneleri”, *Büyük İstanbul Tarihi*, (02.09.2025), <https://istanbultarihi.ist/289-osmanli-doneminde-istanbul-kutuphaneleri>.

¹² Muzaffer Gökman, *İstanbul Kütüphaneleri Rehberi*, Sühulet Basımevi, İstanbul 1941, s. 13.

2. Ankara Maarif Kütüphanesi

Maarif Vekâleti binasında 1922 yılında Maarif Umumi Kütüphanesi adıyla açılan kütüphane, birkaç yer değişikliğinden sonra 1983 yılında bugünkü hizmet binasına taşınmış ve 1985 yılında Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi adını almıştır.¹³ Kütüphanede bulunan yazmalar daha sonra Millî Kütüphaneye devredilmiş ve Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi koleksiyonu altında toplanmıştır.¹⁴ Türkiye Yazma Eserler Kurumunun kuruluşundan sonra da Millî Kütüphanedeki diğer yazma koleksiyonlarıyla birlikte Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğüne devredilmiştir.

3. İzmir Salepçioğlu Kütüphanesi

1925 yılında İzmir’de bulunan vakıf kütüphaneleri “Hisar Umumi Kütüphanesi” adıyla bir araya getirilmiştir. Bu kütüphane 1948 yılında Kemeraltı Camii’ndeki Salepçioğlu Vakıf Kütüphanesi ile birleştirilerek “Hisar Salepçioğlu Kütüphanesi” adını almıştır. 1952’de Atatürk Kütüphanesi, 1957’de ise Atatürk İl Halk Kütüphanesi adını almıştır.¹⁵ Buradaki yazmalar 1962 yılında Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine nakledilmiş ve İzmir koleksiyonu adıyla kaydedilmiştir.¹⁶

4. Hüsrev Paşa Kütüphanesi

Eyüp’te kendi binasında hizmet vermekte olan Hüsrev Paşa Kütüphanesi, 1914 yılında Sultan Selim Kütüphanesine, 1918’de ise Süleymaniye Kütüphanesine taşınmıştır. 1924’te medrese ve tekkelerin kapatılmasıyla kütüphanelerin Maarif Vekâletine devredilmesinden sonra Beşir Ağa (Eyüp), Eyüp Camii, Hasan Hüsnü Paşa, İsmihan Sultan ve Mihrişah Sultan koleksiyonlarıyla birlikte kendi binasında taşınmış, böylece Hüsrev Paşa Kütüphanesi yeniden faaliyete geçirilmiştir.¹⁷ Ancak 1957 yılına kadar bu binada kalan koleksiyonlar, Haliç’e yakın binanın rutubetinin kitaplara zarar verdiği gerekçesiyle tekrar Süleymaniye Kütüphanesi’ne nakledilmiştir.¹⁸

¹³ “Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi Tarihçe”, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, erişim 16 Temmuz 2025, <https://adnanotuken.kutuphane.gov.tr/TR-84551/-tarihce.html>.

¹⁴ “Yazmalar - Koleksiyonlar”, 19.12.2019, <https://web.archive.org/web/20191219111847/http://yazmalar.gov.tr/sayfa/koleksiyonlar/15>.

¹⁵ “İzmir Atatürk İl Halk Kütüphanesi”, *Eski Eserler*, (02.09.2025), <https://www.eskieserler.net/kutuphanedetayi.php?id=117&sehir=42&page=1>.

¹⁶ “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi’nde Bulunan Koleksiyonlar ve Kitap Sayıları”, (01.09.2025), <https://suleymaniye.yek.gov.tr/Content/UploadFile/Doc/dijitalveesersaglama/koleksiyonlar2021.PDF>.

¹⁷ Gökman, *İstanbul Kütüphaneleri Rehberi*, s. 12.

¹⁸ Atilla Çetin, “Hüsrev Paşa Kütüphanesi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 19 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1999), 51–52.

5. Murad Molla Kütüphanesi

İstanbul’un Çarşamba semtinde bulunan Murad Molla Kütüphanesi, kendi adıyla anılan koleksiyonun yanı sıra Mehmed Murad, Mehmed Ârif ve Gelibolulu Tâhir Efendi koleksiyonlarına da ev sahipliği yapmaktaydı. Zamanla Düğümlü Baba, Esad Efendi, Eski Ali Paşa, Hamidiye, İzmirli Mustafa Efendi, Mahmud Paşa, Mehmed Ağa, Rüstem Paşa, Servili, Sâliha Hatun, Şeyh Mehmed Murad ve Yûsuf Ağa kütüphanelerine ait kitapların da buraya nakledilmesiyle kütüphane, yazma eserler bakımından oldukça zengin bir hâle gelmiştir.¹⁹

Ancak yazma eserleri Süleymaniye Kütüphanesinde toplama faaliyetleri sırasında, Murad Molla koleksiyonu dışındaki bütün eserler Süleymaniye’ye devredilmiştir. Kısa bir süre sonra Murad Molla koleksiyonu da önce Millet Kütüphanesine, ardından Süleymaniye Kütüphanesine nakledilmiş ve böylece Murad Molla Kütüphanesi kapatılmıştır.²⁰

6. Galata Mevlevihanesi / Divan Edebiyatı Müzesi / Halet Efendi Kütüphanesi

Galata Mevlevihanesi tekkelerin kapatılmasından sonra farklı amaçlarla kullanılmış 1946 yılında Mevlevi Kültürü Müzesi olmasına karar verilerek Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Galata Mevlevihanesi yapılan restorasyon çalışmaları sonunda 1975 yılında Divan Edebiyatı Müzesi adıyla tekrar açılmıştır.²¹ Divan Edebiyatı Müzesinde bulunan yazmalar 2006 yılında Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine devredilmiştir. Devredilen yazmalar Galata Mevlevihanesi-Divan Edebiyatı Müzesi Koleksiyonu adı altında toplanmıştır. Galata Mevlevihanesinde bulunan Halet Efendi Kütüphanesi ise 1927 yılında Süleymaniye Kütüphanesi’ne devredilmiştir.²²

7. Abdülbaki Gölpınarlı Koleksiyonu / Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi

Daha önce Konya Mevlâna Müzesinde bulunan Abdülbaki Gölpınarlı Koleksiyonu Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesine devredilmiştir. Koleksiyonda Arapça, Farsça ve Türkçe yazma ve matbu eserler bulunmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesinde bulunan özel koleksiyonlardan biri de Mehmet Şevki Eygi Koleksiyonudur. 15 bin nadir eserden oluşan koleksiyonda 1500 yazma yer almaktadır. Ayrıca Şefik Can Koleksiyonunda harita ve yazma eserler, Cemil Meriç koleksiyonunda nadir eserler, Ahmet Burak Erdoğan Koleksiyonunda 45’i yazma olmak üzere 3000 nadir eser mevcuttur.²³

¹⁹ Muzaffer Gökman, *Muratmolla Kütüphanesi*, Maarif Basımevi 1958, ss. 16-19.

²⁰ İsmail E. Erünsal, “Murad Molla Kütüphanesi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 19 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1999), 51-52.

²¹ M. Baha Tanman, “Galata Mevlevihânesi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 13 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1996), 317-21.

²² “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi’nde Bulunan Koleksiyonlar ve Kitap Sayıları”.

²³ “Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi - Koleksiyonlar”, (01.09.2025), <https://mk.gov.tr/koleksiyonlar/%C3%96zel%20Koleksiyon/liste>.

B. Fiilen Kapalı Ancak Resmen Açık Olan Kütüphaneler

1. Atıf Efendi Kütüphanesi

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine bağlı müstakil kütüphane olan Atıf Efendi Yazma Eser Kütüphanesi, bazı yayınlarda Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesinin koleksiyonu olarak gösterilmektedir. 2011 yılında başlayan restorasyon çalışmalarından sonra kütüphanedeki yazmalar Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesinde korunmakta, okuyucu hizmetleri de burada verilmekte ve yine görsellerin talep ve temini buradan sağlanmaktadır.²⁴

2. Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi

Kurulduğundan itibaren üç yüz yıldan fazla aynı binada hizmet veren Köprülü Kütüphanesi 1999 Marmara Depremi sonrası hasar görmüştür. Restorasyon çalışmaları henüz başlamayan kütüphane binasında bulunan eserler Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine nakledilmiştir. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine bağlı kütüphane statüsünde kurumsal varlığı devam eden Köprülü Kütüphanesi restorasyon sebebiyle okuyucu hizmeti vermemektedir. Okuyucu hizmeti kitapların nakledildiği Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi tarafından verilmektedir.²⁵

Sultan Ahmet Camiinde bulunan kitaplar da ayrı bir koleksiyon olarak daha önce Köprülü Kütüphanesine dahil edilmişken, bu kitaplar Köprülü Kütüphanesi binasının restorasyon için kapatılmasından yaklaşık elli yıl önce, 1952 yılında Süleymaniye Kütüphanesine Sultan I. Ahmed adıyla ayrı bir koleksiyon olarak nakledilmiştir.²⁶

3. Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi

Nuruosmaniye Kütüphanesi de Ragıp Paşa ve Köprülü Kütüphaneleri gibi 20. yüzyılın başında ihtisas kütüphanesi olarak belirlenmiş ve İstanbul kütüphanelerinde bulunan tarih ve coğrafya alanındaki eserler buraya aktarılmıştır. Kütüphane koleksiyonu 20. yüzyıl başlarında Bayrampaşa Medresesi Kütüphanesinde bulunan eserlerin devri ve şahısların bağışlarla artmıştır. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, Rüstem Paşa ve Mahmud Paşa kütüphanelerindeki yazma ve matbu eserler de bu binalardaki restorasyon çalışmaları sebebiyle Nuruosmaniye Kütüphanesine aktarılmıştır.²⁷ Değerli yazmalara sahip olan kütüphanedeki bazı eserler 1923 yılında Türk ve İslam Eserleri Müzesine devredilmiştir. 1933 yılında da iki kıymetli mushaf ve bir cüz Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesine

²⁴ “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi”, (01.09.2025), https://suleymaniye.yek.gov.tr/Home/Index_?n_id=3.

²⁵ “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi”.

²⁶ “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi’nde Bulunan Koleksiyonlar ve Kitap Sayıları”.

²⁷ İsmail E. Erünsal, “Nuruosmaniye Kütüphanesi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 33 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007), 266–67.

gönderilmiştir. Bu nedenle bazı yayınlarda halihazırda Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi ile ilgisi olmayan nüshalarda buraya referans verildiği görülmektedir. Oysa Nuruosmaniye ve Bayrampaşa dışındaki koleksiyonlar 1949 yılında Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine nakledilmiştir.²⁸

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine bağlı kütüphaneler arasında yer alan Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi okuyucu hizmetini Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi üzerinden sunmaktadır. Kütüphane envanterindeki eserler de Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi bünyesinde korunmakta ve talepler buradan karşılanmaktadır.²⁹

4. Ragıp Paşa Yazma Eser Kütüphanesi

Ragıp Paşa Kütüphanesi bir dönem ihtisas kütüphanesi haline getirilmeye çalışılmış ve farklı kütüphanelerden edebiyat alanındaki eserler buraya nakledilmiş, yeni numaralarla Ragıp Paşa Kütüphanesine kaydedilmiştir. Fakat bu çalışma başarılı olmayınca Ragıp Paşa Kütüphanesine getirilen Yahya Tevfik, Yeni Medrese ve Musalla Medrese koleksiyonları 1963 yılında Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine gönderilmiştir.³⁰

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine bağlı kütüphanelerden olan Ragıp Paşa Kütüphanesi binası 1999 Marmara Depremi sonrası kapatılmış, buradaki eserler de Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine taşınmıştır. Kütüphanedeki restorasyon nedeniyle okuyucu hizmetleri Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi üzerinden verilmekte, eserler bu kütüphaneden talep edilmektedir.³¹

C. Bünyesinde Kütüphane Toplayan Kütüphaneler

XX. yüzyıl başlarında İstanbul’daki dağınık kütüphane koleksiyonlarının bir kısmı belirli merkezlerde bir araya getirilmiştir. Ayrıca bu kütüphaneler ihtisas kütüphaneleri hâline getirilmek istenmiş; örneğin Ragıp Paşa Kütüphanesi edebiyat, Nuruosmaniye Kütüphanesi tarih, Köprülü Kütüphanesi fen ilimleri, Fatih, Murad Molla ve Hekimoğlu Ali Paşa kütüphaneleri ise dinî ilimler için ayrılmıştır. Daha küçük koleksiyonlar ise korunmaları amacıyla Sultan Selim’de kurulan Kütüphane-i Umûmîde toplanmıştır.³² Bu kütüphaneler umulduğu gibi işlev görmemiş olsa da dağınık kütüphanelerin bir araya getirilmesine sağladığı katkılar oluşturduğu örneklikler önemlidir. Aşağıda farklı kütüphanelerin koleksiyonlarını bünyesinde kütüphanelerin önemlilerini veriyoruz.

²⁸ “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi’nde Bulunan Koleksiyonlar ve Kitap Sayıları”.

²⁹ “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi”.

³⁰ İsmail E. Erünsal, “Râgıp Paşa Kütüphanesi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 34 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007), 406–7.

³¹ “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi”.

³² Erünsal, “Osmanlı Döneminde İstanbul Kütüphaneleri”.

Bu kütüphaneler beklenen işlevi tam olarak yerine getirememiş olsa da dağınık koleksiyonların bir araya getirilmesine sağladıkları katkı ve oluşturdukları örneklikler bakımından önem arz etmektedir. Aşağıda, farklı kütüphanelerin koleksiyonlarını bünyesinde toplayan başlıca kütüphaneler tanıtılacaktır.

1. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi

Süleymaniye külliyesinde kurulu olan kütüphane Osmanlı döneminden itibaren yazma ve nadir eserlerin toplandığı “umûmî” ya da “millî” kütüphane hüviyeti taşımaktadır. Süleymaniye adında Süleymaniye Camii’nden getirilen küçük sayılabilecek bir koleksiyon vardır; fakat başka kütüphane ve koleksiyonların katılmasıyla yalnız Türkiye’nin değil, dünyanın en önemli kütüphanelerinden biri hâline gelmiştir. Kütüphanenin adında ve kurumsal yapısında küçük değişiklikler olsa da yüzyılı aşkın süredir yerini, işlevini ve adını koruyan ender kurumlardandır.

İstanbul’daki kütüphaneleri bir araya getirme çabası Süleymaniye ve Sultan Selim kütüphaneleriyle 1914 yılında Evkaf Nezareti tarafından başlatılmıştır. 1918 yılında Sultan Selim Kütüphanesindeki koleksiyonların bir kısmı Murad Molla Kütüphanesine bir kısmı da Süleymaniye Kütüphanesine devredilmiş, bu ilk girişimden yalnız Süleymaniye Kütüphanesi kalmıştır.³³ 1924 Tevhidi Tedrisat Kanunu ile 1925 Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması kanunları, birçok medrese ve tekkedeki koleksiyonun Maarif Vekâletine bağlı kütüphanelere devredilmesine, bu minvalde Süleymaniye Kütüphanesinin koleksiyonlarının da artmasına yol açmıştır.³⁴ 1956-1957 yılında İstanbul’da faaliyetine devam eden bazı vakıf kütüphanelerinin koleksiyonları da Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine devredilmiştir. Son yıllarda Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi bağış, satın alma ve devir yoluyla koleksiyonlarına yenilerini eklemiştir. Geniş bir koleksiyona sahip olan kütüphanenin koleksiyon listesine internet sayfasından erişim sağlanabilmektedir.³⁵

Fakat bu zenginleşme birtakım zorluklara da neden olabilmektedir. Artık bu kütüphanenin bir koleksiyonu hâline gelen başka kütüphaneden gelen eserlere Süleymaniye adı verilmeden referans verildiği görülmektedir. Bu referansların bir kısmı koleksiyonların buraya gelmesinden önce olması nedeniyle doğaldır; ancak bazı yayınlarda koleksiyonun devrinin üzerinden yarım asır geçmesine rağmen hâlâ eski koleksiyon bilgisi tekrar edilmektedir. Bu gibi durumlarda karşılaşılan zorlukları çözmek üzere aşağıda vereceğimiz koleksiyonların geçmişte ve şimdi bulundukları yeri gösteren tabloyu hazırladık.

³³ Günay Kut, “İstanbul’daki Yazma Kütüphaneleri”, *Tarih Dergisi*, S. 33 (2011), s. 350.

³⁴ Halit Dener, *Süleymaniye Umumî Kütüphanesi*, Maarif Basımevi, İstanbul 1957.

³⁵ “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi”.

Kütüphanelerin kapanması, taşınması, bünyesindeki eserlerin başka yere taşınması az rastlanan durum değildir. Zaten bu yazıda bahsedilen zorlukların çoğu bu durumlardan kaynaklanmaktadır. Ancak bazı geçici durumları saymazsak Süleymaniye’den başka bir yere giden kitap ya da koleksiyon yoktur. Bu da Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesindeki kitaplara erişimde daha az zorlukla karşılaşmamızı sağlamaktadır. Bu kütüphanenin yüzyılı aşan kurumsal tecrübesi, başka kurumlardan devralınan koleksiyonların yapılarını korumakta ve daha az karışıklığa yol açmaktadır.

Umuyoruz ki Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi kurumsal yapısını, yerini, adını, zenginliğini korur, bu yazıda bahsedilen diğer kurumların uğradığı reformlara maruz kalmaz.

2. Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesi

1884’de İstanbul’da Maarif Nezâreti tarafından Kütübhâne-i Hümayun adıyla kurulan kütüphane daha çok Kütübhâne-i Umûmî ya da Bayezid Umûmî Kütübhânesi adıyla bilinmiştir. 1961 yılında adı Beyazıt Devlet Kütüphane değiştirilmiştir.³⁶ Daha sonraki kütüphaneler için de örnek olan kütüphanenin nadir eser koleksiyonlarının çekirdeğini Beyazıt Camii’nden getirilen Velîyüddin Efendi Koleksiyonu oluşturmuştur. Bu koleksiyona ilaveten başka pek çok kütüphaneden devralınan ve şahısların bağışladığı kitapların bir kısmı Velîyüddin Efendi Koleksiyonuna, bir kısmı ise oluşturulan Beyazıt Koleksiyonuna kaydedilmiştir. 2010 yılında bu iki koleksiyon ayrılarak yeni kurulan Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesinde kütüphanecilik hizmetleri verilmiştir.

3. Millet Yazma Eser Kütüphanesi

1916 yılında Şeyhülislam Feyzullah Efendi’nin vakfettiği kitapların kendi yaptırdığı yaptırdığı medresede, Ali Emiri Efendi’nin kitaplarının da katılmasıyla kurulmuştur.³⁷ 1924 yılında Reşid Efendi, Carullah Efendi, Hekimoğlu Ali Paşa ve Pertev Paşa kütüphanelerinin binaları zarar görünce bu kütüphanelerdeki eserler Millet Kütüphanesine nakledilmiştir. 1962 yılında Millet Kütüphanesi halk kütüphanesine dönüştürülmüş, buradaki eserler önceki taşınan eserlerle birlikte 1963 yılında Süleymaniye Kütüphanesine devredilmiştir. Kütüphane 1981 yılında yeniden Millet Kütüphanesi olarak kendi binasında hizmet vermeye başlamış, Murad Molla Koleksiyonu önce buraya, 2000 yılında Süleymaniye Kütüphanesine devredilmiştir.³⁸ Millet Kütüphanesi bugün yazma eser kütüphanesi olarak

³⁶ “Hasan Duman, *“Beyazıt Devlet Kütüphanesi”*, TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 6 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1992), 51–52.

³⁷ Mehmet Serhan Tayşi, Mustafa Birol Ülker, “Millet Kütüphanesi”, TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 30 (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2020), 70–71.

³⁸ “Millet Yazma Eser Kütüphanesi”, (02.09.2025), https://millet.yek.gov.tr/Home/ShowLink?LINK_CODE=3.

Ali Emiri Efendi tarafından bağışlanan koleksiyonlar ile Feyzullah Efendi Koleksiyonu barındırmaktadır. Kütüphanenin yaşadığı bu değişiklikler nedeniyle yukarıda sayılan koleksiyonlardaki eserler de bazı yayınlarda Millet Kütüphanesi bünyesinde gösterilmektedir.

4. Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi

İstanbul'daki vakıf kütüphaneleri bir araya toplanırken Üsküdar çevresindeki kütüphaneler Hacı Selim Ağa Kütüphanesinde toplanmıştır. Kemankeş Emîr Hoca, Nurbânû Sultan, Yakub Ağa, Aziz Mahmud Hüdâyî, Selimiye Camii, Gülnuş Valide Sultan Camii, Haşım Paşa, İhsan Mahvi Balkır, Hüseyin Kâzım Kadri koleksiyonları burada bir süre sunulmuş³⁹, bunlardan son dördü daha sonra Süleymaniye Kütüphanesine devredilmiştir.⁴⁰

5. Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Yirminci yüzyılın ilk yarısında İstanbul'da, İzmir'de, Ankara'da görülen vakıf ve nadir eser kütüphanelerini bir araya getirme çabalarının bir başka örneği 1984 yılında Konya Bölge Eser Kütüphanesi olarak kurulmuştur. Bu kütüphaneye ilk olarak Konya İl Halk Kütüphanesindeki nadir eserler nakledilmiş, daha sonra Konya'da ve çevre il ve ilçelerdeki kütüphanelerde bulunan nadir eserler buraya nakledilmeye başlanmıştır.⁴¹ Türkiye Yazma Eserler Kurumunun kurulmasını sağlayan kanunla ismi ve statüsü değiştirilmiş, kapsamı da genişletilmiştir. Adıyaman İl Halk Kütüphanesi, Aksaray İl Halk Kütüphanesi, Antalya Elmalı İlçe Halk Kütüphanesi, Antalya Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi, Aydın İl Halk Kütüphanesi, Burdur İl Halk Kütüphanesi, Denizli Acıpayam İlçe Halk Kütüphanesi, Denizli İl Halk Kütüphanesi, Gaziantep İl Halk Kütüphanesi, Hatay İl Halk Kütüphanesi, Isparta Halil Hamit Paşa İl Halk Kütüphanesi, Isparta Keçirborlu Aydoğmuş Halk Kütüphanesi, Isparta Senirkent İlçe Halk Kütüphanesi, Isparta Şarkikaraağaç İlçe Halk Kütüphanesi, Isparta Uluborlu Alaaddin Keykubat İlçe Halk Kütüphanesi, Isparta Yalvaç H. Ali Rıza Efendi İlçe Halk Kütüphanesi, İçel (Mersin) İl Halk Kütüphanesi, Kahramanmaraş Karacaoğlan İl Halk K. (Hafız Ali Dermesi), Karaman İl Halk Kütüphanesi, Kilis İl Halk Kütüphanesi, Konya Akşehir İlçe Halk Kütüphanesi, Konya Ereğli İlçe Halk Kütüphanesi, Konya İl Halk Kütüphanesi, Konya Karapınar İlçe Halk Kütüphanesi, Malatya Merkez İl Halk Kütüphanesi, Malatya Sadrazam Mehmet Paşa İlçe Halk Kütüphanesi, Mardin İl Halk Kütüphanesi, Muş İl Halk Kütüphanesi, Nevşehir

³⁹ İsmail E. Erünsal, "Hacı Selim Ağa Kütüphanesi," *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 14 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1996), 498. Gökman, *İstanbul Kütüphaneleri Rehberi*, s. 14.

⁴⁰ "Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde Bulunan Koleksiyonlar ve Kitap Sayıları".

⁴¹ Abdullah Sivridağ, "Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi", *Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Tarihçe Teşkilat ve Kataloğu*, (Konya: Arı Basımevi, 1986), 11

Ürgüp İlçe Halk Kütüphanesi, Niğde Bor Halil Nuri Bey İlçe Halk Kütüphanesi, Niğde Fertek Hüseyin Avni Göktürk Halk Kütüphanesi, Niğde İl Halk Kütüphanesi, Osmaniye Düziçi Halk Kütüphanesi, Şanlıurfa Halk Kütüphanesi ve Van İl Halk Kütüphanesinde bulunan nadir eserler Konya Bölge Yazma Eserler Müdürlüğüne devredilmiştir. Bu kütüphaneler halk kütüphanesi olarak hizmet vermeye devam etmektedir. Konya Müzesinde bulunan yazmalar da Konya Bölge Yazma Eser Kurumuna devredilmiştir.⁴² Devredilen yazmaların demirbaş numaraları değişmiş ve yeni numaralar verilmiştir. İnternet üzerinden ulaşılan katalog bilgilerinde bazı eserlerin eski demirbaş numaraları da verilmektedir. Fakat koleksiyon bilgisi olmadan demirbaş numarası eserin eski yerini tespit etmek için yeterli değildir. Ayrıca bu yeni numaralar nedeniyle aynı nüsha iki farklı eser gibi karşımıza çıkabilmektedir.

Konya Bölge Yazma Eserler Müdürlüğü, envanterindeki kitapların geldikleri asıl koleksiyonunu katalog bilgisine işlemeli, eski numaralarını da vermelidir. Fakat tamamen eski numaraya dönmek de bu aşamadan sonra başka karışıklıklara neden olacağından, hem eski hem yeni demirbaş numaraları kataloglarda verilmelidir.

6. Erzurum Yazma Eser Kütüphanesi

2011 yılında kurulan Erzurum Yazma Eser Kütüphanesine devir olarak farklı kütüphane ve kişilerden bazı eserler geçmiştir.⁴³ Bu kütüphanedeki yazmaların çoğu Halkevi Kütüphanesinden Erzurum İl Halk Kütüphanesine geçen yazmalar ile 1961 yılında Hoca İbrahim Halil Efendi’nin ve 1964 yılında Rasim Erverdi’nin Erzurum İl Halk Kütüphanesine hediye ettiği yazmalardan oluşmaktadır. Kütüphane kurulduktan sonra 2014 yılında Erzurum Tortum Şenyurt Merkez Camii, Erzincan Müzesi, Erzurum Müzesinden, 2015 yılında Kars Müzesi, Ordu Müzesi, Giresun Müzesinden, 2016 yılında Bitlis Etnografya Müzesinden levha ve mushafların da yer aldığı eserler devredilmiştir. 2017 yılında Gümüşhane İkizler Müzesi ile Trabzon Müzesi, 2018 yılında Ordu Kütüphanesi, 2020 yılında ise Rize Müzesinden Erzurum Yazma Eser Kütüphanesine yazma eserler devredilmiştir.⁴⁴ Kurumların devirleri dışında kütüphane envanterine kişilerin bağışları ve satın alma yoluyla da birçok eser dâhil edilmiştir. Devralınan eserler geldikleri koleksiyonla ve numarayla değil, yeniden verilen numaralarla sunulmaktadır.

⁴² “Koleksiyonlar”, *Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü*, (02.09.2025), https://konya.yek.gov.tr/Home/Index?n_id=3.

⁴³ “Koleksiyonlar”, *Erzurum Yazma Eserler Kütüphanesi*, (02.09.2025), https://erzurum.yek.gov.tr/Home/Index?n_id=3.

⁴⁴ Bu bilgiler mail yoluyla alınan listenin incelenmesiyle elde edilmiştir.

D. Koleksiyonları Değişikliğe Uğrayan Kütüphaneler

1. Millî Kütüphane / Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Ankara'da kurulan Millî Kütüphane devir, satın alma ve bağışlarla nadir eser koleksiyonlarını zenginleştirmiştir. Adana İl Halk Kütüphanesi, Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Kütüphanesi, Bolu İl Halk Kütüphanesi, Bolu Mudurnu İlçe Halk Kütüphanesi, Burdur İl Halk Kütüphanesi, Çankırı İl Halk Kütüphanesi, Çankırı İl Halk Kütüphanesi, Elazığ Ağın İlçe Halk Kütüphanesi, Elazığ İl Halk Kütüphanesi, Eskişehir İl Halk Kütüphanesi, Kahramanmaraş İl Halk Kütüphanesi, Mersin Tarsus İlçe Halk Kütüphanesi, Nevşehir Damad İbrahim Paşa İl Halk Kütüphanesi, Nevşehir Gülşehir Karavezir İlçe Halk Kütüphanesi, Nevşehir İl Halk Kütüphanesi, Nevşehir Ortahisar İlçe Halk Kütüphanesi, Ordu İl Halk Kütüphanesi, Rize Ardeşen İlçe Halk Kütüphanesi, Samsun Bafra İlçe Halk Kütüphanesi, Samsun Havza İlçe Halk Kütüphanesi, Samsun Vezirköprü İlçe Halk Kütüphanesi (Vezirköprü Fazıl Ahmet Paşa İlçe Halk Kütüphanesi), Sinop İl Halk Kütüphanesi, Sivas Gürün İlçe Kütüphanesi, Tokat İl Halk Kütüphanesi, Tokat Zile İlçe Halk Kütüphanesi ve Yozgat İl Halk Kütüphanesinde bulunan yazma ve matbu eserler Ankara Millî Kütüphaneye devredilmiştir.⁴⁵ Devredilen kitapların bazıları başına geldikleri kütüphanenin bulunduğu ilin plaka numarası ve kütüphaneye verilen kod ilave edilip aynı numara ile kaydedilmiş, bazı kitaplar ise Millî Kütüphanenin A, B, C şeklinde ayırdığı koleksiyonlara kaydedilip yeniden numaralandırılmıştır. Millî Kütüphane yazma eserleri 2019 yılı itibarıyla Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğüne devredilmiş, fakat karışıklığa sebep olmamak düşüncesiyle yukarıda bahsettiğimiz Türkiye Yazma Eserler Kurumunun tarama sisteminde kütüphane ve koleksiyon adı değiştirilmemiştir. Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü kuruluşundan sonra bağış, satın alma ve devir yoluyla eserler dâhil ederek koleksiyonunu genişletmeye devam etmektedir. Millî Kütüphane yazma eser talepleri Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğüne yapılmaktadır. Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğünde bulunan eserlerden Millî Kütüphaneden devralınanlara referans verirken Millî Kütüphane, yeni koleksiyonlardaki eserlere referans verirken Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü adının kullanılması karışıklığı azaltacaktır.

Amasya Yazma Eser Kütüphanesi, Erzurum Yazma Eser Kütüphanesi, Hasan Paşa Yazma Eser Kütüphanesi, Kastamonu Yazma Eser Kütüphanesi, Vahid Paşa Kütüphanesi, Ziya Bey Yazma Eser Kütüphaneleri Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğüne bağlı olmakla birlikte kendi bünyelerinde okuyucu hizmetleri vermektedirler.⁴⁶

⁴⁵ "Yazmalar - Koleksiyonlar".

⁴⁶ "Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü", (01.09.2025), http://www.ankarabolge.yek.gov.tr/Home/ShowLink?LINK_CODE=3.

2. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi

Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi, İsmail Saib 1, İsmail Saib 2, Muzaffer Özak 1, Muzaffer Özak 2, Mustafa Con A, Mustafa Con B, Müteferrik 1, Müteferrik 1, Üniversite A, Üniversite B olmak üzere on koleksiyondan oluşmaktadır. Bu koleksiyonlar dışında kütüphanede başka koleksiyon bulunmamaktadır. Örneğin Kenan Akyüz’ün *Fuzûlî Dîvânı* neşrinde, Raif Yelkenci-Acem Mahmud Yazmaları olarak koleksiyonunda olduğu belirtilen⁴⁷ nüsha Ankara Üniversitesi DTCF Kütüphanesi, Muzaffer Özak 1 Koleksiyonunda tespit edilmiştir. Aynı şekilde Ankara Üniversitesi DTCF Kütüphanesi, Fazıl Yenâl koleksiyonunda bulunduğu belirtilen nüsha Mustafa Con A koleksiyonunda tespit edilmiştir. Raif Yelkenci ve Fazıl Yenâl’a ait eserler Mustafa Con A koleksiyonunda toplanmış görünse de bunun kesin tespiti için bütün eserler gözden geçirilmelidir ya da yetkililerin bu eserlerin nasıl, ne zaman geldiği ve koleksiyon adlarının nasıl verildiğine dair detaylı bir çalışma yapmaları ve bunu araştırmacılarla paylaşması bu karışıklığı giderebilir. Aksi takdirde eski neşirlerde belirtilen koleksiyon adlarıyla esere ulaşmak maalesef mümkün değildir. Aynı kütüphanede olduğu belirtilen Ahmed Yüksel ve Suphi Kılıçöte yazmalarının da hangi koleksiyon altında toplandığı tespit edilememiştir. Bunun yanı sıra basılı katalog olmaması ve dijital katalog yetersizliği Ankara DTCF Kütüphanesi yazmalarını tespit etmede sıkıntıların devam etmesine neden olmaktadır.

3. Yıldız Sarayı Kütüphanesi / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

II. Abdülhamid devrinde sarayın çeşitli bölümlerindeki kitapların bir araya getirilip bir binada toplanmasıyla oluşan Yıldız Sarayı Kütüphanesi meşrutiyetten sonra, önce halka açık kütüphane olarak Maarif Nezareti idaresine geçmiş, daha sonra yeniden saray özel Hazine-i Hassa Müdiriyyetine devrolunup saraya özel kütüphane olmuştur. Maarif Nezareti idaresindeyken bir heyet tarafından kütüphanenin sayım ve tasnif işleri yapılmış, kataloğu hazırlanmış, eserlerden bazıları da farklı kütüphane ve müzelere devredilmiştir. Âsâr-ı Atîka Müzesine, Askerî Müzeyeye, Kütübhâne-i Umumiye, Tarih Komisyonuna, Topkapı Sarayına buradan kitap gittiği bilinmektedir.⁴⁸ Saltanatın kaldırılmasından sonra bütün saraylarla birlikte Yıldız Sarayı da Emvâl-i Millî’ye intikal etmiştir. Emvâl-i Millî idaresi de 27 Kanunisani 1340 ve 15 Mayıs 1340 tarihlerindeki tezkireleriyle kütüphanenin “istifade daha umumi olabilmek için” Dârülfünuna devredilmesini teklif etmiştir. Heyet-i Vekile 1 Haziran 1340 tarihli toplantısında bu teklifi kabul etmiştir. Kitapları bu şekilde değerlendirmiş olan Maarif Vekaleti ayrıca 15 Haziran 1340 tarihinde devredilen saraylardaki kültür eserlerinin bir heyetçe incelenip kurulacak müzede sergilenmesini teklif etmiştir. Heyet-i Vekile de 2 Temmuz 1340

⁴⁷ Kenan Akyüz vd., *Fuzulî Türkçe Divan* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1958), 535-37.

⁴⁸ Tuba Çavdar Karatepe, “Yıldız Sarayı Kütüphanesi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c.43, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013), 544-45.

tarihindeki toplantısında teklif görüşüp durumun incelenmesi için bir heyet görevlendirmeye karar vermiştir. Bu sırada kütüphanede bulunan Maarif Vekâletinin yazılarına konu etmediği yazı takımı, levha, saat, kanep, koltuk, sandalye, halı, soba gibi eşyaların da 26 Ağustos 1340 tarihinde Maliye Vekâleti, Dârülfünuna devrini teklif etmiştir. Heyet-i Vekile 10 Eylül 1340 tarihindeki kararında Maarif Vekâletinin bu teklifini aslında bu eşyaların kitaplarla ilgili olmadığını da zikrederek kabul etmiştir.⁴⁹ Kısaca Yıldız Sarayı Kütüphanesinde bulunan değerli yazmalar, matbu eserler ve farklı türde araç gereç 1925 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla İstanbul Dârülfünununa devredilmiştir.

1933 yılında adı İstanbul Üniversitesi olarak değiştirilen o zamanki tek yükseköğretim kurumu İstanbul Dârülfünunu Kütüphanesinde, Yıldız Sarayından gelen eserler diğer eserler gibi geldikleri yerdeki koleksiyon adlarıyla korunmaktaydı. Bir süre sonra İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi için ayrı bir bina yapılarak yeni eserler buraya taşınmış, yazma ve nadir matbu eserler eski binada bırakılmış ve kütüphanenin eski binası Nadir Eserler Kütüphanesi olarak bilinir olmuştur. Aynı zamanda buradaki koleksiyonlar da kitaplar Arapça Yazmalar, Türkçe Yazmalar, Farsça Yazmalar ve Matbu Eserler adlarıyla dört koleksiyonda toplanıp yeniden numara verilmiştir.

2023 yılından itibaren İstanbul Üniversitesindeki Yıldız Sarayından geldiği belirtilen eserler Millî Saraylara devredilmiştir. Millî Saraylar bünyesinde hangi ad ve çatı altında sunulacağı henüz belli olmayan eserlerin bir kısmının görseli üniversitenin sitesinden sunulmaya devam edilmektedir. Muhtemelen eserlere Millî Saraylar bünyesinde başka bir demirbaş numarası verilecek, bu durumda yeni bir tespit zorluğu/karışıklığı ortaya çıkacaktır. Bir yandan İstanbul Üniversitesindeki koleksiyon ve numaraya referanslar devam edeceğinden çelişkili ve mükerrer kayıtlar ortaya çıkacaktır. Bizce bu konunun çözümü kitaplar Yıldız Sarayında korunsun da yine kütüphanecilik hizmetlerinin İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi tarafından, aynı koleksiyon bilgisi ve demirbaş numarasıyla verilmeye devam edilmesidir.

4. Türkiye Vakıf Hat Sanatları Müzesi

1968 yılında Türkiye Hat Sanatları Müzesi adında bir müze kurulmuş fakat kısa bir süre sonra kapatılmıştır.⁵⁰ 1984 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından, Türk İslam Eserleri Müzesinden de bazı hat eserler devralınıp çeşitli kurumlardan hat ve hatla ilgili

⁴⁹ İstanbul Üniversitesi'nin sitesinde "1925 yılında Yıldız Sarayı Kütüphanesi koleksiyonunun Mustafa Kemal Atatürk'ün emri ile bu kütüphaneye verilmesi" hakkındaki bilgi doğru değildir. Görüldüğü üzere Kütüphane Atatürk'ün emri ile değil Maarif Vekâletinin teklifi ve Heyet-i Vekile'nin kararıyla ve 1925 yılında değil 1924 yılında devredilmiştir. "İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Tarihçe", İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, erişim 20 Temmuz 2025, <https://kutuphane.istanbul.edu.tr/tr/content/nadir-eserler-kutuphanesi/hakkimizda>.

⁵⁰ Zübeyde Cihan Özsayiner, "Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c.41, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012), 549.

gereçler toplanmış, bu eserlerin sergilendiği Türk Hat Sanatları Müzesi olarak Beyazıt Medresesinde yeniden açılmıştır.⁵¹ Müzede hat sanatı malzeme ve eserlerinden başka önemli yazmalar da bulunmaktadır. Ancak matbu ya da çevrimiçi kataloğu yoktur. Bir yandan kataloğunun yokluğu buradaki eserlere erişim güçleştirmekte, öte yandan müzeye gelen eserlerin daha önce başkaları tarafından görülüp referans verilip verilmediğini tespiti zorlaşmaktadır.

5. Türk ve İslam Eserleri Müzesi

1914 yılında “Evkâf-ı İslâmiye Müzesi” adıyla Süleymaniye Camii Külliyesinde açılmıştır. Müzeye kuruluşundan itibaren İstanbul’daki vakıf kütüphanelerinden sanat değeri yüksek pek çok yazma eser devredilmiştir. Müzede bulunan koleksiyonlar 1939 yılında II. Dünya Savaşı sırasında olası tahrip tehlikesine karşı korumak amacıyla Anadolu’ya taşınmış 1949 yılında geri getirilmiştir. Bir süre Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğüne bağlı olarak 1964 sonrası ise bağımsız müze olarak faaliyet göstermiştir.⁵² 1983 yılında İbrahim Paşa Sarayına taşınmıştır. Müzeye eser devri, müzenin ve müze koleksiyonlarının başka yerlere taşınması nedeniyle, geçmişte buradaki eserler farklı farklı referanslarla karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında müzedeki bazı eserlerin tekil olarak da taşındığı gözlenmektedir. Örneğin Günay Kut’un *Gara’ibü’s-Sıgar* neşrinde Ali Şîr Nevâî’nin 2065 demirbaş numaralı eseri Türk ve İslam Eserleri Müzesinde görülmektedir.⁵³ Fakat müze görevlileri, söz konusu eserin Galata Mevlevîhânesine gönderildiğini ve kendi ellerinde bulunmadığını ifade ettiler. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine devredilen Galata Mevlevîhânesi koleksiyonu eserleri incelendiğinde gerçekten eserin burada olduğu, yeni demirbaş numarası alarak Galata Mevlevihanesi 72 numarasıyla kaydedildiği tespit edilmiştir. Bu münasebetle yaptığımız araştırmada bu nüshayla birlikte, Eski Eserler Müze Genel Müdürlüğü’nün 03.02.1977 tarihli ve 844 sayılı yazısı ile Türk ve İslam Eserleri Müzesinden Divan Edebiyatı Müzesine 77 eser daha devredildiği anlaşılmıştır.⁵⁴

E. Vakıflar Genel Müdürlüğü Kütüphaneleri Çatısında Altındaki Kütüphaneler

Daha önce bahsedildiği üzere kütüphanelerin Maarif Vekâletine bağlanması ile yaşanan gelişmelerin dışında kalan birkaç kütüphane vardır. Aşağıda bahsedilecek kütüphaneler

⁵¹ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, “Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi”, (16.11.2020), <https://www.vgm.gov.tr/faaliyetler/kulturel-faaliyetler/muzeler>.

⁵² Nazan Ölçer, “Türk ve İslâm Eserleri Müzesi,” *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 41 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012), 543-544.

⁵³ Ali Şîr Nevâî, *Gara’ibü’s-sıgar İnceleme- Karşılaştırmalı Metin*, ed. Günay Kut, (Ankara: TDK Yayınları, 2003), 48.

⁵⁴ Bu bilgiler Türk ve İslam Eserleri Müzesi envanter kayıtlarından alınmıştır.

Maarif Vekâletine devredilmemiş, bir süre varlıklarını başka statülerle sürdürdükten sonra yeniden Vakıflar Genel Müdürlüğü çatısı altında faaliyetlerine devam etmişlerdir.⁵⁵

Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğüne bağlı üç kütüphanede yazma eserler bulunmaktadır. Bu kütüphanelerin de Türkiye Yazma Eserler Kurumu çatısı altında hizmet vermeye başlayacağını şifahen öğrendik. Ancak hâlihazırdaki durumlarını not etmek istiyoruz.

1. Tire Necip Paşa Kütüphanesi

Bu kütüphanelerden İzmir Tire Necip Paşa Kütüphanesinde, kütüphanenin kurucusu Necip Paşa'nın adını taşıyan koleksiyondan başka, Kuşadası İlyas Bey Camiinden getirilen kitaplar Kuşadası adıyla, başka yerlerden gelen eserler de Diğer Vakıflar adıyla bir koleksiyonda toplanmıştır.

2. İbrahim Hakkı Konyalı Kütüphanesi

İstanbul'da Selimiye Camii Külliyesinde bulunan İbrahim Hakkı Konyalı Kütüphanesinde de yazma eserler bulunmaktadır. Bu kütüphane Millî Eğitim Bakanlığına ya da Kültür Bakanlığına bağlanmamış, Vakıflar Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyetlerini sürdürmüştür.

3. Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Kütüphanesi

Ankara'da Kültür ve Tescil Daire Başkanlığı bünyesindeki kütüphanede Safranbolu Köprülü Mehmed İzzet Paşa Kütüphanesinden ve başka yerlerden getirilen eserler toplanmıştır. Safranbolu'dan gelen eserler, daha önce Safranbolu Belediyesi bünyesinde aynı adlı kütüphanede hizmete sunulmaktaydı. Bu kitaplar Ankara'ya getirilince burada da yeni numara verildiğinden iki demirbaş numarası taşımakta, bu da referanslarda karışıklığa neden olmaktadır.

F. Medrese, Tekke ve Cami Kütüphaneleri

1924'te medreselerin, 1925'te de tekke ve dergâhların kapatılmasıyla buralardaki kütüphane ve kitaplar Maarif Vekâletine bağlı faal kütüphanelere nakledilmiştir. İstanbul'da bu sırada faal Süleymaniye Kütüphanesi, Murad Molla Kütüphanesi, Hüsrev Paşa Kütüphanesi, Millet Kütüphanesi, Hacı Selim Ağa Kütüphanesi gibi kütüphaneler yakınlarındaki medrese ve tekkelerin nadir eser koleksiyonlarını bünyelerine katmış, çoğunlukla koleksiyon bütünlüğünü de korumuşlardır. Yahya Efendi Dergâhı, Dârülmesnevî gibi bazı tekkeler ise kütüphane olarak bırakılmış, başka koleksiyonlar da buraya taşınmıştır. Fakat Anadolu'daki medrese ve tekkelerdeki koleksiyonlar bu şekilde korunamamıştır.

⁵⁵ "Kütüphaneler - T.C. Vakıflar Genel Müdürlüğü", (02.09.2025), <https://www.vgm.gov.tr/faaliyetler/kulturel-faaliyetler/kutuphaneler>.

Bunların bir kısmı bulunduğu yerdeki Maarif Vekâletine bağlı kütüphanelere devredilmiş, fakat çoğunlukla koleksiyon bütünlüğü korunmadan yeni numarayla kaydedilmiştir. Bazı kütüphaneler de medrese yahut tekke görevlilerinin elinde kalmıştır. Daha sonra başka yerlerde görülen bazı kitaplar, medrese ve tekkelerin kapatılması sırasında bazı kitapların şahıslar elinde kaldığını göstermektedir. Örneğin Tahir Ağa Tekkesi kitapları 1955 yılında tekkenin şeyli Behçet Efendi’nin varislerinden satın alınarak Süleymaniye Kütüphanesine katılmıştır.

Geçmiş dönemlerde bazı kitap vâkıfları kitaplarını ayrı bir kütüphane yaptırarak ya da mevcut bir kütüphaneye katarak değil, bir camiye vakfetmişlerdir. Camilerin bir bölümü, kütüphane olarak düzenlenmiş, buralara görevli de bulunmuştur. Ayasofya Camii, Süleymaniye Camii, Sultan Ahmed Camii kütüphaneleri bunlara örnektir. Camiler ve camilerdeki kütüphaneler medrese ve tekkelerle aynı akıbeti yaşamamış, fakat camilerde kitapların korunması ve kütüphane hizmeti verilmesi de gittikçe zorlaşmıştır. Zamanla İstanbul’daki camilerde bulunan kütüphane ve kitaplar koleksiyon bütünlükleri korunarak faal kütüphanelere taşınmıştır. İstanbul’da ve Anadolu’da bazı camilerde kalan, müstakil vakfı ve kütüphanesi olmayan pek çok kitap ise bu şekilde kütüphanelere katılmamıştır. Bu kitapların bir kısmı Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından korunmaya alınmışsa da bir kısmı da zayi olmuştur. Başka kütüphanelerde ve müzayedelerde böyle kitaplara rastlanmaktadır.

G. Halk Kütüphaneleri

Daha önce kütüphaneler vakıf olarak kurulmakta ve hizmet vermekte iken ilk olarak 1884’de İstanbul’da Maarif Nezâreti bünyesinde Kütübhâne-i Hümayun adıyla bir kütüphane kurulmuştur. Daha sonra Kütübhâne-i Umûmî adıyla bilinen bu kütüphane diğer şehirlere de örnek olmuştur. Bazı şehirlerde Maarif Nezâreti tarafından, bazı şehirlerde de sivil girişimler ve devlet adamlarının desteği ile kütüphaneler kurulmuştur. Önce vilayet merkezlerinde daha sonra sancaklarda ve bazı kazalarda kurulan bu kütüphaneler farklı adlarla anılmışlardır. Umumi Kütüphane, Milli Kütüphane, Vatan Kütüphanesi, Millet Kütüphanesi, Halk Kütüphanesi gibi adlar taşıyan bu kütüphanelerden İzmir Milli Kütüphanesi hariç bütün kütüphaneler Cumhuriyet döneminde Maarif Vekâleti bünyesine alınmış ve daha sonraki Halk kütüphanelerinin temelini oluşturmuştur.

XIX. yüzyıldan itibaren yurt çapında teşkilatlı olan İttihat ve Terakki Cemiyeti ile Türk Ocaklarının birçok şehirde kütüphanesi ve bu kütüphanelerin bazılarında Yazma Eserler Bulunmaktaydı. İttihat ve Terakki Cemiyeti I. Dünya savaşıdan sonra faal kalmadığından, kütüphane ve kitapları Türk Ocakları kütüphanelerine ve başka kurumlara geçmiştir. 1930’lu yıllarda Türk Ocaklarının Halkevlerine dönüşümü sırasında bu kütüphaneler de

Halkevleri çatısı altına girmiştir. Bazı yerlerde başka kurum ve şahıslardan gelen kitaplar da Halkevi Kütüphanelerine katılmıştır. Halkevleri açık bulunduğu süre içerisinde birçok yerde etkin kütüphanecilik hizmeti de sunmuş, fakat 1951 yılında kapatıldığında kütüphanelerdeki kitapların önemli bir kısmı zayi olmuştur. Geri kalanlar da bulundukları ildeki Maarif Vekâletine bağlı kütüphanelere devredilmiştir.⁵⁶ 1961 yılında bakanlığa bağlı bütün kütüphaneler yeniden düzenlenmiş, her ilde ve ilçede Halk Kütüphanesi adıyla teşkilatlandırılmıştır. Bazı halk kütüphanelerinde devralınan medrese ve tekke kütüphaneleri, Halkevlerinden devralınan kitaplar ve daha sonraki dönemler çeşitli kurum ve şahıslardan alınan kitaplarla nadir eser koleksiyonları oluşmuştur. Bu koleksiyonlar daha sonraları nadir eserler kütüphanelerine devredilmiştir. 2010 yılından sonra halk kütüphanelerindeki nadir eser koleksiyonları bulundukları şehre yakın Türkiye Yazma Eser Kurumu Başkanlığına bağlı kütüphanelere devredilmişlerdir. 2025 yılında İstanbul'daki Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine devredilen Trabzon İl Halk Kütüphanesi nadir eser koleksiyonu ile hala Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi istisnadır. Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesinin binasını yaptıran ve nadir eser koleksiyonunu bağışlayan Zeytinoğlu ailesi tarafından başka yere taşınmamak ve başka amaçla kullanılmamak üzere şartlı bağış sözleşmesi yapıldığından hukuken koleksiyon olduğu yerde ve kurumda bulunmaktadır.

Bazı il halk kütüphanelerindeki yazmalar, ayrı birer yazma eser kütüphanesi oluşturmuşlardır. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi yazmaları Amasya Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesine, Manisa İl Halk Kütüphanesi yazmaları Manisa Yazma Eser Kütüphanesine, Balıkesir İl Halk Kütüphanesi ve Dursunbey İlçe Halk Kütüphanesi yazmaları Balıkesir Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesine, Erzurum İl Halk Kütüphanesi yazmaları Erzurum Yazma Eser Kütüphanesine, Sivas İl Halk Kütüphanesi yazmaları Ziya Bey Yazma Eser Kütüphanesine, Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi yazmaları Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesine, Çorum İl Halk Kütüphanesi yazmaları Hasan Paşa Yazma Eser Kütüphanesine, Kütahya İl Halk Kütüphanesi yazmaları Vahid Paşa Yazma Eser Kütüphanesine devredilmiştir.⁵⁷

H. Kütüphanelerin Kurumsal Yapısı ve Adlandırma Sorunları

Yazma eser kütüphanelerine dair adlandırmalarda resmî adlar, araştırmacılar arasında yaygınlaşmış adlar ve kurumların kullandığı kısaltmalar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Resmî adlar hukuki ve idari belgelerde geçerlilik taşıırken, literatürde

⁵⁶ Harun Aydın, "Türk Kültür Hayatında Halkevleri Kütüphaneleri ve Basına Yansıması (1932-1951)", *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 12, no. 38 (2024): 451-72, <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1417594>.

⁵⁷ "Yazmalar - Koleksiyonlar".

çoğu zaman yaygın adlar ve kısaltmalar tercih edilmektedir. Bu çeşitlilik, atıflarda birlik sağlanmasını güçleştirmektedir.

Bazı kurumlarda da kütüphanecilik hizmeti verilen birimler “kütüphane” ya da “kitaplık” adıyla değil, farklı resmî adlarla anılmaktadır. Örneğin “Atatürk Kitaplığı” olarak bilinen ve İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı olan kurumun resmî adı “Kütüphane ve Müzeler Şube Müdürlüğü”dür.⁵⁸ Atatürk Kitaplığının tüzel kişiliği, yönetimi ve personeli bulunmamaktadır. Dolayısıyla “Atatürk Kitaplığı” ifadesi, bir kurumun değil, kütüphanecilik hizmeti verilen binanın ve buradaki koleksiyonların toplu adıdır. Resmî yazışmalarda kurum adı kullanılmadığı, ancak hem araştırmacılar hem de kurumun kendisi yaygın olarak “Atatürk Kitaplığı” adını tercih etmektedir. Bu nedenle resmî adı atıflarda kullanmak karışıklığa yol açacaktır.

Benzer şekilde “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi” de müstakil bir kurumsal yapıya sahip değildir, resmî olarak “Kütüphane ve Dökümantasyon Daire Başkanlığı” bünyesinde yer almaktadır. Ayrı bir müdüriyeti ve teşkilatı yoktur; bu ad yalnızca Dârülfünûn döneminden beri nadir eserlerin korunduğu ve hizmete sunulduğu tarihi binayı ifade etmektedir.

Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Bursa’da İsmail Hakkı Bursevî Yazma ve Nadir Eserler Kütüphanesi adıyla bir kütüphane açıldığını duyurmuştur.⁵⁹ Ancak incelendiğinde açıldığı duyurulan yerin müstakil bir kütüphane olmadığı, İlahiyat Fakültesi Kütüphanesinde nadir eserlerin okuyucu hizmetlerinin verileceği salon olduğu anlaşılmaktadır. Yaygınlık kazanmadıysa kütüphaneler bünyesindeki ayrı bina ve salonları atıflarda kütüphane adına eklemeye gerek yoktur.

Marmara Üniversitesinde ise durum daha da karmaşıktır. İnternet sitesinde “Marmara Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi” olarak geçen birim gerçekte mevcut değildir. Üniversitenin kütüphane hizmetlerini sağlayan birimin resmi adı “Kütüphane ve Dökümantasyon Daire Başkanlığı”nın bünyesinde nadir eserler için ayrı bir bina veya birim bulunmamakta, bu eserler İlahiyat Fakültesi Kütüphanesinde muhafaza edilip okuyucuya sunulmaktadır. Dolayısıyla söz konusu “kütüphane”, yalnızca internet sitesinde varsayılan bir adlandırmadan ibarettir.

Aynı durum Atatürk, Sakarya ve Çukurova Üniversiteleri gibi kurumlarda da gözlemlenmektedir. Bu üniversitelerde resmî birim “Kütüphane ve Dökümantasyon

⁵⁸ “Atatürk Kitaplığı”, *İBB Atatürk Kitaplığı*, (01.09.2025), <https://ataturkkitapligi.ibb.gov.tr/tr/Kitaplik/Kutuphanelerimiz/IBB-Ataturk-Kitapligi/5>.

⁵⁹ “İsmail Hakkı Bursevî Yazma ve Nadir Eserler Kütüphanesi ile Necmeddin Okyay Sergi Salonu’nun Açılışı Yapıldı”, (02.09.2025), <https://uludag.edu.tr/ilahiyat/ismail-hakki-bursev-yazma-ve-nadir-eserler-kutuphanesi-ile-necmeddin-okyay-sergi-salonunun-acilisi-17169#>.

Daire Başkanlığı"dır ve nadir eserler, müstakil bir kütüphane oluşturulmaksızın, mevcut kütüphane sisteminde koleksiyon düzeyinde sunulmaktadır. Buralardaki eserlere referans verirken uzun resmî adı yerine kısaca "Kütüphanesi" olarak ifade edilmesi yaygın ve daha kullanışlıdır.

Benzer bir yanlış adlandırma müzeler için de geçerlidir. Topkapı Sarayı Müzesi, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Arkeoloji Müzeleri gibi kurumlarda yazma eserler bulunmakla birlikte, resmî adlarında "kütüphane" ifadesi yer almaz ve bu adı taşıyan birimleri de yoktur. Burada "kütüphane" denildiğinde kastedilen, aslında nadir eser koleksiyonları ve bunların hizmete sunulduğu okuma salonlarıdır. Dolayısıyla bu kurumlara referans verirken kurum adlarına "Kütüphanesi" ifadesi eklenmesine gerek yoktur.

Türkiye Yazma Eserler Kurumunun kuruluşuna dair 30.12.2010 tarihinde yayınlanan 6093 sayılı kanunda yazma kitapların hizmete sunulacağı kütüphaneler de düzenlenmiş, çoğunluğu hâlihazırdaki kütüphanelerden devralınan eserlerin "Yazma Eser Kütüphanesi" adı verilen kütüphanelerde hizmete sunulması öngörülmüştür. Bu kütüphanelerin de Kurum çatısı altındaki bölge müdürlüklerine bağlı olarak teşkilatlanmasına karar verilmiştir. Bu kanunla kütüphanelerin listesi aşağıdadır.

İl Adı	İlçe Adı	Kütüphanenin Adı	Bağlı Olduğu Teşkilat
Balıkesir	Merkez	Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi	İstanbul Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Bursa	Osmangazi	İnebey Yazma Eser Kütüphanesi	İstanbul Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Edirne	Merkez	Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi	İstanbul Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
İstanbul	Fatih	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	İstanbul Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
İstanbul	Üsküdar	Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi	İstanbul Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
İstanbul	Merkez	Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesi	İstanbul Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
İstanbul	Fatih	Millet Yazma Eser Kütüphanesi	İstanbul Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Amasya	Merkez	Amasya Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesi	Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Çorum	Merkez	Hasan Paşa Yazma Eser Kütüphanesi	Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Erzurum	Merkez	Erzurum Yazma Eser Kütüphanesi	Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Kastamonu	Merkez	Kastamonu Yazma Eser Kütüphanesi	Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Kütahya	Merkez	Vahid Paşa Yazma Eser Kütüphanesi	Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Diyarbakır	Merkez	Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesi	Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Kayseri	Melikgazi	Raşit Efendi Yazma Eser Kütüphanesi	Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Konya	Karatay	Yusuf Ağa Yazma Eser Kütüphanesi	Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Manisa	Merkez	Manisa Yazma Eser Kütüphanesi	Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü
Sivas	Merkez	Ziya Bey Yazma Eser Kütüphanesi	Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü

Görüldüğü üzere İstanbul Yazma Eserler Bölge Müdürlüğüne bağlı olarak İstanbul ve çevre illerde çeşitli kütüphaneler bulunmaktadır. Buna karşılık Ankara ve Konya’da durum farklıdır. Bu şehirlerde, bölge müdürlüklerine bağlı yeni kütüphaneler kurulmamış; Ankara’da Millî Kütüphanedeki yazmalar ile Konya’da Konya Yazma Eser Kütüphanesindeki yazmalar doğrudan bölge müdürlüklerine devredilmiştir. Böylece bu iki şehirdeki bölge müdürlükleri hem bağlı kütüphanelerin amir teşkilatı hem de fiilen kütüphane işlevi görmektedir. Bu durum; kurumsal açıdan ayrı bir karışıklığa yol açmaktadır. Bu iki kurumun referanslarda ‘Kütüphane’ olarak anılması hem terminolojik birlik sağlayacak hem de araştırmacılar açısından daha kullanışlı olacaktır.

Atıflarda kütüphane ve koleksiyon adlarını mümkün olduğunca resmî adlarıyla vermek esastır. Ancak bazı kurumların resmî adları hem az bilinir hem de pratik olmayacak kadar uzun olabilir. Bu durum yanlış anlamalara da yol açabilmektedir. Böyle durumlarda yaygın ve kullanışlı adların tercih edilmesi daha uygundur. Eğer kurumların belirlediği ve literatürde yaygın olarak kullanılan kısaltmalar mevcutsa (ör. İÜNEK), bunların da kullanılması mümkündür. Buna karşılık, kurumlar tarafından belirlenmemiş veya yaygınlaşmamış kısaltmaların tercih edilmesi erişim güçlüklerine neden olmaktadır.

Benzer şekilde, kütüphane adlarının yaygın olmayan kısımları atıflarda zikredilmeyebilir. Örneğin Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi için “Süleymaniye Ktp.” ifadesi yeterli olabilir. Ancak bu tür bir kısaltma başka bir kurumla karışıklığa yol açma ihtimali taşıyorsa, ilgili kısmın mutlaka yazılması gerekir (ör. Beyazıt Devlet Kütüphanesi ile Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesi karışmaması için “Beyazıt Yazma Ktp.”). Koleksiyon adlarında kullanılan “koleksiyonu”, “kitaplığı”, “bölümü”, “dermesi”, “kitapları” gibi

ibarelerin resmî veya yaygın biçimde kullanılmadığı, yahut yokluğunda herhangi bir belirsizlik oluşmadığı durumlarda atıfta yer verilmesine gerek yoktur. Zaten kütüphane adı ile demirbaş numarası arasına ayırıcılarla eklenen kısmın koleksiyon adını gösterdiği, atıf düzeninden anlaşılabilir.

Yazma eserlerin atıf künyelerinin hazırlanmasına dair usuller konusunda İSAM⁶⁰, Türkiye Yazma Eserler Kurumu⁶¹ ve Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü⁶² gibi kuruluşlar bazı düzenlemeler ve standartlar geliştirmiştir. Ayrıca Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yazma Eser Uygulama ve Araştırma Merkezi bu konuda iki çalıştay düzenlemiştir.⁶³ Bu girişimlerin, alanda ortak bir uzlaş ve standart oluşturulmasına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

IV. Demirbaş Numarası Sorunları

Kütüphane ve müzeler, envanterlerine kaydettikleri eserlere başka bir eserde tekrarlanmayan ve belirli bir sistematığa bağlı numaralar verirler. Bu numaralar hem kütüphanecilerin/müzecilerin hizmet ve sayım işlemlerinde hem de yayınlarda referans amacıyla kullanılmaktadır. Genellikle “demirbaş numarası” adıyla bilinen bu kayıt, bazı kurum ve yayınlarda “kayıt numarası”, “envanter numarası” veya “yer numarası” gibi farklı terimlerle de ifade edilmektedir. Türkiye Yazma Eserler Kurumunun portalinde ise daha önce kullanılmayan “koleksiyon numarası” tercih edilmiştir. Bu çeşitlilik özellikle yeni araştırmacılar açısından kafa karışıklığına yol açmaktadır. Oysa TÜYATOK ve diğer kataloglarda, yayınlarda yaygın olarak kullanılan “demirbaş numarası”nın esas alınması erişim kolaylığı sağlayacaktır.

Demirbaş numarası verme konusunda da kurumlar arasında farklı uygulamalar görülmektedir. Süleymaniye Kütüphanesi ve bağlı koleksiyonlarda öteden beri sürdürülen yöntem, önceki numaraların aynen korunmasıdır. Sadece sayım sırasında iki yazmaya aynı demirbaş numarası verilmişse, bunları ayırmak için numaraya “M” harfi (ör. Şehid Ali Paşa, 2546M), ikiden fazla yazmaya aynı numara verilmişse M harfine ek olarak rakam (ör. Tırnovalı, 23M1; 23M2) eklenmektedir. Böylece tespit edilen tutarsızlıklar, bütün numaraları iptal etmeden, mevcut yapıyı koruyarak çözümlenmektedir. Bu tutum araştırmacılara ek bir zorluk çıkarmamaktadır. Yazmaların varak numaralarında

⁶⁰ “İSAM Atıf ve Kaynaklar Kılavuzu”, (01.09.2025), <https://www.isam.org.tr/uploads/67f7a5f5216f9.pdf>.

⁶¹ “YEK - Yazım Kuralları ve Tenkitli Neşir Esasları”, (01.09.2025), <http://www.ceviriayim.yek.gov.tr/Content/UploadFile/Doc/YEK-Yazim-Kurallari-2023.pdf>.

⁶² “Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü - Tez Yazım Kılavuzu”, (01.09.2025), <https://turkiyat.marmara.edu.tr/dosya/tae/ogrenci/2022%20Tez%20Yaz%C4%B1m%20K%C4%B1lavuzu.pdf>.

⁶³ Yazma Eser Kataloglama ve Tasnif Çalıştayı, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Ayasofya Yerleşkesi, 19 Kasım 2022. Yazma Eser Künyelerinde Tek Biçimlilik Arayışı, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Ayasofya Yerleşkesi, 9 Eylül 2024.

karşılaşılan benzer durumlarda da aynı yol izlenmelidir. Bunun dışında demirbaş numarasına herhangi bir kod veya rakam eklenmemesi, okuyucuların numaraları kolayca tespit edip yazılı ve sözlü olarak ifade etmelerini de kolaylaştırmaktadır.

TÜYATOK kataloglama projesi kataloglarını hazırladığı kütüphanelere ve koleksiyonlara bulundukları ilin plaka numarasını kütüphane kısaltmasını kod olarak vermiş, bu kodları demirbaş numarasının başına eklemiştir. (Gaziantep İl Halk Kütüphanesi, 127: 27 Hk 127). TÜYATOK kayıtlarını esas alan yazmalar.gov.tr veri tabanı ve bu veri tabanındaki verileri hali hazırda sunan Millî Kütüphane de demirbaş numaralarını bu şekilde vermeye devam etmektedir. Aslında bütün kütüphaneler için sistematik uygulanması durumunda kütüphane ve koleksiyon bilgisi vermeye gerek olmadan kısa ve kolaylıkla anlatılacak demirbaş numarası sistemi olması açısından güzel. Ancak kütüphane ve koleksiyon adları ayrıca verileceğine göre gereksiz tekrar oluşturmaktadır. Zaten bu kodları kütüphanelerin kendisi değil TÜYATOK projesinin sahibi Millî Kütüphane kullanmakta, ayrıca bütün kütüphaneler için bu kodlar oluşturulmamıştır. Bu hâliyle demirbaş numaralarının başına eklenen kütüphane kodları gereksizdir.

Bazı kütüphanelerde ise demirbaş numarasına koleksiyon adı kısaltılarak eklenmektedir. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, bir dönem Arapça Yazmalar için “AY”, Türkçe Yazmalar için “TY”, Farsça Yazmalar için “FY” kısaltmalarını kullanmış; sonrasında bu kısaltmaların başına kütüphane için bir başka kısaltma daha ekleyerek “NEKAY”, “NEKTY”, “NEKFY” biçiminde sunmuştur. İBB Atatürk Kitaplığı, demirbaş numaralarının başına koleksiyon adlarını “Bel_Yz_K.” (Belediye Yazmaları), “MC_Yz_K.” (Muallim Cevdet Yazmaları), “OE_Yz_” (Osman Ergin Yazmaları) şeklinde eklemektedir. Ankara Milli Kütüphane A, B, C koleksiyon kodlarını numaraların önüne yerleştirmiş; Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi ise “Bölge Yazmalar” için “BY”, “Bölge Basmalar” için “BB” kısaltması oluşturmuş fakat bunları numaraların önüne koymamıştır. Ancak bu eklemelerin anlamı herhangi bir yerde açıklanmamıştır. Kütüphaneleri ve kaynakları sık kullanan araştırmacılar bu kısaltmaları ayırt edebilse de, yeni araştırmacılar bunları ayrı eserler sanabilmektedir.

Başka bir uygulama, numaraların başına belli sayıda “0” eklenmesidir. İSAM Türkiye Kütüphaneleri Kataloğu, demirbaş numaralarını altı karaktere tamamlamak için başına eksik sayı kadar sıfır koymaktadır (ör. Ankara İlahiyat, 009001). Konya Bölge Yazma Eserler Müdürlüğü, koleksiyon kısaltmasına ek olarak numarayı on haneye tamamlayacak kadar sıfır eklemektedir (ör. BY0000003496). Süleymaniye Kütüphanesi de bir dönem kendi sisteminde numaraları beş haneye tamamlamak için sıfır koymuştur (ör. Seyyid Nazif, 00068). Bu sıfırlı numaralar, Türkiye Yazma Eserler Kurumu portalinde de aynı şekilde

sunulmaktadır. Uygulamanın amacı, metin (text) formatında kaydedilen numaraların bilgisayar ortamında sayı (string) olarak sıralanabilmesini sağlamaktır. Bu uygulama veri tabanları için faydalı olsa da kataloglarda ve yayınlarda araştırmacılar açısından zorluk yaratmaktadır.

Bir başka yöntem, mecmua türündeki yazmalarda demirbaş numarasına eser sıra numarası eklenmesidir (ör. Süleymaniye, 01027-001: *el-İhtiyârâtü'l-Kâzerûniyye*; Süleymaniye, 01027-002: *Rûznâme ve Mikât-ı Leyl-i Nehâr*). TÜYATOK kataloğunda da aynı şekilde verilen bu uygulama, mecmualar yeniden incelendiğinde değişebildiği için sorunludur. Örneğin iki eser arasına başka bir eser tespit edildiğinde ya bundan sonraki tüm numaralar değiştirilecek ya da yeni esere en son numaraya verilerek cilt içerisinde bulunduğu yer yanlış gösterilecektir. Bu yöntem veri tabanlarında eserleri sıralamak için işlevsel olsa da araştırmacılara eserin mecmua içindeki yerini doğru şekilde göstermez. Bunun için sayfa aralıklarını belirtmek gerekli ve yeterlidir.

Bazı kütüphaneler ve veri tabanları, demirbaş numarasına ek olarak “sistem numarası” veya “kayıt numarası” da kullanmakta ve kimi zaman bunu demirbaş numarasından daha görünür hale getirmektedir. Bazı araştırmacılar da bu numaraları esas alarak atıf yapmakta, bu da kaynak takibini zorlaştırmaktadır. Oysa kütüphane ve veri tabanlarının, demirbaş dışındaki numaraları ikincil düzeyde ve daha az görünür sunması; atıf sistemlerinde ise esas olarak demirbaş numarasının işaret edilmesi gerekmektedir.

Görüldüğü üzere, demirbaş numarasına farklı kod ve sıfırlar eklenmesi araştırmacılar için ciddi zorluklar doğurmaktadır. Yanlış yazma ihtimalini artırdığı gibi, bu numaraların sözlü olarak telaffuzu da neredeyse imkânsız hale gelmektedir. Oysa konferanslarda, derslerde, araştırmacıların kendi aralarındaki müzakerelerde ve kütüphanecilerle iletişimlerinde bu numaraların sözlü olarak ifade edilmesi sıkça gereklidir. Dolayısıyla veri tabanlarında sıralama kolaylığı sağlamak için yapılan bu tür işlemler arka planda tutulmalı, okuyucuya doğrudan yansıtılmamalıdır. Yayınlarda ise bu tür eklemelerin yer alması tamamen gereksizdir.

Son olarak, kütüphane ve veri tabanlarının dışında, bazı yayınlarda yazarların bilgisizlik veya dikkatsizliğinden kaynaklanan sorunlara da rastlanmaktadır. Kimi çalışmalarda yazma nüshaların demirbaş numaraları yerine konusunu gösteren tasnif numaraları verilmekte, kimilerinde ise matbu eserler için bibliyografik künyeye yer vermek yerine kütüphane adı ve demirbaş numarası gösterilmektedir. Bu tür yanlışlar, yalnızca araştırmacıların daha dikkatli davranmalarıyla önlenabilir.

V. Eser Künyesi ve Kütüphane Değişikliklerinden Kaynaklanan Sorunlara Dair Örnekler

A. Koleksiyon Adlarının ve Demirbaş Numaralarının Değişmesi

Daha önce bahsettiğimiz koleksiyonlarının yer değiştirmesi sırasında ya da kütüphane içerisinde yeniden tasnif yapılırken koleksiyon adı ve demirbaş numarasının değişmesine birkaç örnek vermek yerinde olacaktır.

Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Kütüphanesi’nde 1609 numarayla kayıtlı eser, Millî Kütüphaneye devredildikten sonra “18235” numarasıyla kaydedilmiştir.

Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi’nde 67 numarayla kayıtlı eser, İnebey Yazma Eser Kütüphanesi’ne devredildikten sonra “2123” numarasıyla yeniden numaralandırılmıştır.

Yahya Tevfik Efendi Medresesinden Ragıp Paşa Kütüphanesine nakledilen Yahya Tevfik koleksiyonundaki bir eser burada “Ragıp Paşa Kitaplığı”na “1684” numarayla kaydedilmiş, daha sonra Süleymaniye Kütüphanesine devredildiğinde yeniden eski koleksiyon ve numarasıyla, yani Yahya Tevfik koleksiyonuna “383M” demirbaş numarasıyla kaydedilmiştir.

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesine Rıza Paşa Kütüphanesinden gelen ve burada “Rıza Paşa” koleksiyonuna “3113” numarayla kayıtlı eser, daha sonraki tasnifte “Farsça Yazmalar” koleksiyonunda “589” numarayla; Halis Efendi Kütüphanesinden gelip burada Halis Efendi koleksiyonuna “7551” numarayla kaydedilen eser ise aynı “Farsça Yazmalar” koleksiyonuna “962” numarayla yeniden kaydedilmiştir.

Isparta Halil Hamit Paşa İl Halk Kütüphanesinde 1994 numarayla kayıtlı eser, Konya Bölge Yazma Eserler Müdürlüğüne devredildikten sonra “BY0000004526” numarasıyla; Elmalı İlçe Halk Kütüphanesinde 2893 numarayla kayıtlı eser ise aynı kuruma devredildikten sonra “BY0000007159” numarasıyla kaydedilmiştir.

Bu örnekler kütüphane devri sırasında demirbaş numaralarının sıklıkla değiştirildiğini göstermektedir. Aynı eser farklı kütüphanelerde farklı numaralarla kaydedildiği için, araştırmacılar önceki yayınlarda veya kataloglarda geçen künyeye eseri bulmakta zorlanmaktadır. Dolayısıyla, kataloglarda ve veri tabanlarında eserin önceki kütüphane ve demirbaş bilgisine de yer verilmesi, araştırmacılar açısından büyük bir kolaylık sağlayacaktır.

B. Güncellenmeyen Bilgiler

Bir başka sorun, bilgilerin güncellenmemesidir. Çalışmanın yapıldığı dönemde eser başka bir kütüphanede muhafaza edilmiş olabilir veya restorasyon nedeniyle geçici olarak başka bir yere nakledilmiş olabilir. Bu durumlar doğru şekilde kayda geçirilmediğinde, araştırmacılar yanlış yönlendirilmektedir.

Bu tür bir örnek İstanbul Millet Kütüphanesinde görülmektedir. 1962 yılına kadar bu kütüphanede bulunan Hekimoğlu Ali Paşa Koleksiyonu, bu tarihten sonra Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine nakledilmiştir. Buna rağmen, Hüseyin Ayan'ın 2002 ve 2020'de yıllarında yayımladığı *Nesîmî Divanı* çalışmasında eser hâlâ "İstanbul Millet Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa, 639" şeklinde gösterilmektedir. Bugün eser Süleymaniye Kütüphanesinde bulunmaktadır; ancak kütüphane değişikliği güncellenmediği için okuyucu bu çalışmaya başvurduğunda eserin hâlen Millet Kütüphanesinde olduğunu sanacaktır.

Benzer biçimde, Nihad Sami Banarlı'nın 1939'da yayımladığı *Ahmedi ve Dâsîtân-ı Tevârih-i Mülûk-i Âl-i Osman* adlı eserinde, "Bursa Umumi Kütüphane, Baba Efendi kitapları, nr. 9" olarak gösterilen Ahmedî'nin İskender-nâme'si, günümüzde İnebey Yazma Eserler Kütüphanesinde 2123 numarayla kayıtlıdır. Bu nedenle Banarlı'nın verdiği bilgilerle bugün esere ulaşmak mümkün değildir. Ancak kütüphane yetkililerinin yardımıyla ve detaylı incelemeler sonucunda nüsha tespit edilebilmiştir.

Bu örnekler göstermektedir ki, kataloglara eserin daha önce bulunduğu kütüphane, koleksiyon ve demirbaş bilgileri de eklenirse araştırmacılar esere daha kolay ulaşacak, kütüphane yetkilileri de benzer sorunlarla tek tek uğraşmak zorunda kalmayacaktır. Aksi hâlde araştırmacının esere erişimi, çoğu kez yetkilinin inisiyatifine bağlı kalmaktadır.

Kütüphaneler envanterlerindeki eserler hakkında ortaya çıkan yeni bilgi ve bulguları, yayınları kataloglarına işlemekte geç kalmaktadırlar. Bir eserin başka kütüphanelerde bulunan nüshaları, araştırmalarla ortaya çıkan başka kaynaklar, eser ve müellifi hakkında yapılan derin incelemeler sonucunda daha önceki bilgileri tamamlayan ya da düzelten yeni bilgiler ortaya çıkabilmekte, ancak kütüphaneler hâlâ eski bilgileri kataloglarında ve veri tabanlarında okuyucuya sunmaya devam etmektedirler. Kütüphanelerin memurları ve araştırmacıları yeni araştırmalar yapmak ve bilgiler üretmekle yükümlü değildirler, fakat envanterlerindeki eserler hakkındaki literatürü ve araştırmalarla ortaya konulmuş yeni bilgileri kataloglarına yansıtmakla yükümlüdürler.

C. Kütüphane Nakilleri ve Tutarsız İsimlendirmeler

Bazı kütüphaneler bünyelerine dâhil ettikleri eserlerin önceki koleksiyon ve demirbaş bilgilerini yok etmektedirler. Katalog ve veri tabanlarında bunlara yer vermeyip yepyeni

koleksiyon ve demirbaş numarasıyla sundukları gibi, bazı yazmaların üzerinde daha önce kayıtlı koleksiyon ve demirbaş bilgileri kazanmış ya da karalanmış olabilmektedir. Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğüne devredilen Burdur ve Isparta Halk Kütüphaneleri yazmalarının durumu buna örnektir.

Bazı dergâh, cami ve tekkelerdeki kitaplar ayrı bir koleksiyon oluşturacak kadar sayıda bulunmadığında bulunmadığında, devralınan eserler bir başka koleksiyonun devamına kaydedilmemektedir. Katalogda buna dair bilgi verilmediği gibi eserin içinde de buna dair bir kayıt yoksa arayış adeta “samanlıkta iğne aramak”a dönüşmektedir.

Ayrıca, kurumların kütüphane ve koleksiyon adlarını farklı biçimlerde kullanmaları da kafa karıştırmaktadır. Örneğin, Türkiye Yazma Eserler Kurumunun portal.yek.gov.tr adresinde “Süleymaniye Kütüphanesi” olarak geçen kurum, kurumun ana sayfasında “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi” adıyla anılmaktadır. Yine kuruma bağlı bir başka kütüphane, kendi sitesinin başlığında “Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi” şeklinde, kurumun sitesinde “Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kü.” şeklinde portalde ise “Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesi” olarak verilmektedir. Bütün bu farklılıklar araştırmacıları yayınlarında hangi adı kullanacaklarına dair tereddütte bırakmaktadır.

Bazen de araştırmacı verilerini topladıktan sonra kütüphane değişikliği gerçekleşmekte, bu da künyelerde karışıklığa yol açmaktadır. Örneğin bu yazı hazırlanırken Trabzon İl Halk Kütüphanesinde bulunan yazmaların Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine nakledildiği görülmüştür. Neyse ki eserler ayrı bir koleksiyon olarak, geldikleri yer belirtilerek sunulmuş ve erişilebilir kılınmıştır.

D. Aynı Eserin Farklı Künyelerle Mükerrer Kayıtlı Olması

Bir başka sorun, aynı eserin farklı demirbaş ve koleksiyon adlarıyla kataloglarda yer almasıdır. Bu durum, okuyucuda iki ayrı eser varmış algısı uyandırmaktadır. Millî Kütüphane veri tabanında tarama yapıldığında *Fuzûlî Dîvânı* 27 Hk 127 demirbaş numarasıyla ve 42 Kon 3190 demirbaş numarasıyla karşımıza çıkan kayıtlar aynı nüshaya aittir. Bu nüsha Gaziantep İl Halk Kütüphanesinden Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesine devredilmiş, burada yeni bir numarayla kaydedilmiştir. Bu durumu gösteren bir bilgiye yer verilmediğinden ancak eseri incelemekle durum anlaşılmaktadır. Özellikle il halk kütüphanelerinden yapılan devirlerde bu tür sorunlara rastlanmaktadır.

E. Ücretlendirme Sorunları

Bunların yanı sıra, yazmaların temini için talep edilen yüksek ücretler de araştırmacılar için ciddi bir engel oluşturmaktadır. Özellikle Topkapı Sarayı’nın istediği bedeller, birden

fazla eser talep eden araştırmacılar için karşılanamayacak düzeydedir. Bu sebeple pek çok eser bilimsel çalışmalara dâhil edilememektedir. Yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yalnızca 10 eserden toplam 100 varak verilmesi ise tez sürelerini uzatmakta, çalışmaların yavaşlamasına neden olmaktadır.

Oysa bu eserler, müellifleri tarafından saklanmak için değil okunmak için yazılmıştır. Yazma eserlere “müze malzemesi” muamelesi yapılması ve kopyalarının araştırmacılarla paylaşılmaması doğru bir yaklaşım değildir. Bu eserlerin gerçek değeri, içerdiği bilgilerden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, kütüphanelerin ücretlendirme politikalarını gözden geçirerek bilimsel çalışmaları destekleyici bir tutum benimsemeleri hem eserlerin değerini ortaya çıkaracak hem de araştırmalara önemli katkı sağlayacaktır.

VI. Yazma Eserler Koleksiyonlar

A. Kütüphaneler ve Diğer Kurumlar

Aşağıdaki tabloda Türkiye’de yazma eserlerin bulunduğu kütüphane ve koleksiyonların kısa adları, resmî adları ve erişim imkânları bir arada sunulmaktadır. Böylece hem literatürde yaygın olarak kullanılan kısaltmaların hangi kuruma karşılık geldiği hem de bu kurumlara çevrimiçi katalog, dijital görsel ya da basılı katalog üzerinden hangi ölçüde erişilebildiği açıkça görülmektedir. Tablo, araştırmacıların hangi kütüphane ve kurumlardan hangi yollarla faydalanabileceklerini hızlıca tespit etmelerine imkân vererek hem atıf standartlarını kolaylaştırmayı hem de erişim sürecini pratikleştirmeyi amaçlamaktadır.

Kütüphane Kısa Adı ve Erişim Linki	Resmî Adı	Erişim İmkânı
Adana, Çukurova Üniv. Ktp.	Çukurova Üniversitesi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Afyon Kocatepe Üniv. Ktp.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Amasya Yazma Ktp.	Amasya Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Ankara Etnoğrafya Müz.	Ankara Etnoğrafya Müzesi	Yok
Ankara Hacı Bayram Üniv. Hacı Bektaş Ens. Ktp.	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Kültürü Açısından Hacı Bektaş-ı Veli Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi	Çevrimiçi katalog
Ankara Üniv. İlahiyat Ktp.	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Ankara Yazma Ktp.	Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı Katalog

Ankara, Anıtkabir Müz.	Anıtkabir Atatürk Ve Kurtuluş Savaşı Müzesi	Basılı katalog
Ankara, Cumhurbaşkanlığı Millet Ktp.	Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Ankara, Çankaya Atatürk Müz.	Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Atatürk Müze Köşkü	Basılı katalog
Ankara, Diyanet Ktp.	Diyanet İşleri Başkanlığı Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı Katalog
Ankara, DTCF Ktp.	Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Basılı eksik katalog
Ankara, Millî Ktp.	Milli Kütüphane Başkanlığı	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı Katalog
Ankara, TBMM Ktp.	Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Ankara, TDK Ktp.	Türk Dil Kurumu Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Ankara, TTK Ktp.	Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Ankara, Vakıflar Ktp.	Vakıflar Genel Müdürlük Merkez Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Balıkesir Yazma Ktp.	Ömer Asım Bey Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Bursa, İnebey Ktp.	İnebey Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı eksik katalog
Bursa, Uludağ Üniv. İlahiyat Ktp.	Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Çorum, Hasan Paşa Ktp.	Hasanpaşa Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Denizli, Pamukkale Üniv. İslami İlimler Ens. Ktp.	Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Diyarbakır, Ziya Gökalp Yazma Ktp.	Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Edirne, Selimiye Ktp.	Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Erzurum Yazma Ktp.	Erzurum Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Erzurum, Atatürk Üniv. Edebiyat Ktp.	Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Erzurum, Atatürk Üniv. Ktp.	Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul Araştırmaları Enst. Ktp.	İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı Katalog

İstanbul Arkeoloji Müz.	İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul Müftülüğü Ktp.	İstanbul Müftülüğü Kütüphanesi	Yok
İstanbul, Atıf Efendi Ktp.	Atıf Efendi Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Beyazıt Yazma Ktp.	İstanbul, Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Boğaziçi Üniv. Kandilli Ktp.	Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Kütüphanesi	Basılı Katalog
İstanbul, Çamlıca Ktp.	Çamlıca Araştırma Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
İstanbul, Deniz Müz.	Deniz Müzesi Komutanlığı	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı katalog
İstanbul, Emel Esin Ktp.	Tek-Esin Vakfı Dr. Emel Esin Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Basılı katalog
İstanbul, Fuat Sezgin Ktp.	Prof. Dr. Fuat Sezgin ve Dr. Ursula Sezgin Bilimler Tarihi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.	Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Harbiye Askeri Müz.	Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı	Basılı katalog
İstanbul, Hat Sanatları Müz.	Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi	Yok
İstanbul, IRCICA Ktp.	İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) Kütüphane ve Arşiv Bölümü	Çevrimiçi katalog
İstanbul, İBB Atatürk Ktp.	İBB Atatürk Kitaplığı	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı Katalog
İstanbul, İbrahim Hakkı Konyalı Ktp.	İsmail Hakkı Konyalı Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
İstanbul, İran Başkonsolosluğu Ktp.	İran İslam Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu Kütüphanesi	Yok
İstanbul, İSAM Ktp.	İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) Kütüphanesi	Yok
İstanbul, İÜEFK	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
İstanbul, İÜNEK	İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı Katalog
İstanbul, İÜTAEK	İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
İstanbul, Koç Üniv. Suna Kıraç Ktp.	Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Köprülü Ktp.	Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel

İstanbul, Kubbealtı Ktp.	Kubbealtı Vakfı Yazma Eserler Koleksiyonu	Basılı katalog
İstanbul, Marmara Üniv. İlahiyat Ktp.	Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Millet Yazma Ktp.	Millet Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Nuruosmaniye Ktp.	Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Râgıp Paşa Ktp.	Râgıp Paşa Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Sabancı Müz.	Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Sadberk Hanım Müz.	Sadberk Hanım Müzesi İhtisas Kütüphanesi	Basılı katalog
İstanbul, Süleymaniye Ktp.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, TİEM	Türk ve İslam Eserleri Müzesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
İstanbul, Topkapı Sarayı Müz.	Topkapı Sarayı Müzesi	Çevrimiçi katalog Basılı katalog
İstanbul, Yapı Kredi Ktp.	İstanbul, Yapı Kredi Araştırma Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Basılı katalog
İzmir Millî Ktp.	İzmir Milli Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Basılı katalog
İzmir, Dokuz Eylül Üniv. İlahiyat Ktp.	Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Çevrimiçi katalog
İzmir, Tire Necip Paşa Ktp.	Tire Necip Paşa Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Kastamonu Yazma Ktp.	Kastamonu Yazma Eserler Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Kastamonu, M. İhsan Oğuz Ktp.	Muhammed İhsan Oğuz Vakfı Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Kayseri, Raşit Efendi Ktp.	Raşit Efendi Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı Katalog
Konya Yazma Ktp.	Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Konya, Koyunoğlu Ktp.	Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Konya, Mevlana Müz.	Mevlana Müzesi Kütüphanesi	Basılı katalog
Konya, Selçuk Üniv. Selçuklu Ens. Ktp.	Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog
Konya, Yusuf Ağa Ktp.	Yusuf Ağa Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel

Kütahya, Mustafa Hakkı Yeşil Ktp.	Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Basılı katalog
Kütahya, Tavşanlı Zeytinoğlu Ktp.	Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Kütahya, Vahid Paşa Ktp.	Vahid Paşa Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Manisa Yazma Ktp.	Manisa Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel Basılı eksik katalog
Mardin, Keldani Ktp.	Mardin Keldani Katolik Piskoposluğu Kütüphanesi	Yok
Rize, Güneyce Osman Niyâzî Efendi Ktp.	Rize Güneyce Osmân Niyâzî Efendi Tekke Kütüphanesi	Yok
Rodos, Hafız Ahmed Ağa Ktp.	Rodos Fethi Paşa Vakfı Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel
Sakarya Üniv. Ktp.	Sakarya Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı	Çevrimiçi katalog
Sivas, Kongre Müz.	Sivas Atatürk Kongre ve Etnografya Müzesi	Yok
Sivas, Ziya Bey Ktp.	Ziya Bey Yazma Eser Kütüphanesi	Çevrimiçi katalog Çevrimiçi görsel

B. Koleksiyonlar

Bu çalışmada İSAM Türkiye Kütüphaneleri Kataloğu, Millî Kütüphane Dijital Kütüphane, TÜYEK Portal ve diğer ilgili kaynaklar taranarak, kütüphane ya da koleksiyon olarak geçen nadir eser birimlerinin geçmişteki ve günümüzdeki durumları bir dizin hâlinde düzenlenmiştir. Bu dizin, daha önceki araştırmalarda genellikle tablo şeklinde ve sınırlı örneklerle verilen bilgileri, çok daha geniş kapsamlı ve sistematik biçimde sunmaktadır.

Dizin alfabetik sırayla hazırlanmış olup, araştırmacılara şu kolaylıkları sağlaması umulmaktadır:

Aynı kütüphane veya koleksiyonun farklı adlarını ve zaman içindeki değişimlerini birlikte görebilme,

Koleksiyonların devredildiği veya hâlen bulunduğu kurumları hızlıca tespit edebilme,

Kurum adlarındaki farklılıklar ya da isim değişiklikleri nedeniyle oluşabilecek karışıklıkları önleme.

Bu yönüyle dizin, kütüphane tarihi ayrıntılarına girmekten ziyade, araştırmacıların farklı kaynaklarda karşılaştıkları adlandırmaları takip edebilmelerini ve güncel konumlara erişimlerini kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Yalnızca günümüze ulaşmış ve bir

kütüphane envanterine topluca girdiği belirlenebilen koleksiyonlar kapsama alınmıştır. Matbu kitaplardan ibaret olan koleksiyonlara da burada yer vermeye gerek görülmemiştir.

C. Yazma Eser Kütüphaneleri ve Koleksiyonları Dizini⁶⁴

28. İlkokul (Emirgan) ☞ Hidiv İsmail Paşa

A. Erip Gürtay @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Abdurrahman Efendi ⊂ Beyazıt Umumî

Abdülbaki Gölpınarlı @ [Ankara, Cumhurbaşkanlığı Millet Ktp.](#) ← Konya, Mevlana Müz.

Abdülvâsi B. Hızır ⊂ Selimiye Yazmalar

Abdülvehhâb Efendi ⊂ Beyazıt Umumî

Adana İl Halk Kütüphanesi (1) @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)

Adana İl Halk Kütüphanesi (2) ⊂ Bölge Yazma Eserler

Adana Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Afyon İmam Hatip Lisesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Afyon Kocatepe Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı ☞ [Afyon Kocatepe Üniv. Ktp.](#)

Agah Sırrı Levend @ [Erzurum, Atatürk Üniv. Ktp.](#)

Ağa Efendi Tanaçan @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Ahmed Bâdî Efendi ⊂ Selimiye Yazmalar

Ahmed Cevdet Paşa ⊂ Veliyyüddin Efendi

Ahmed III (2) ⊂ Yeni Cami

Ahmed Rıfat ⊂ Beyazıt Umûmî

Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevî ⊂ [Ankara, Vakıflar Ktp.](#)

Ahmet Anlatan @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Ahmet Naci Karahüyükli ⊂ Yusuf Ağa

Ahmet Okur ⊂ Millî Kütüphane A

Ak Hacı Mehmed Efendi ⊂ [Ankara, Vakıflar Ktp.](#)

Akhisar Zeynelzâde ☞ Akhisar Zeynelzade İlçe Halk Kütühanesi

⁶⁴ Dizinde kullandığımız işaretler, kütüphane ve koleksiyonların durumlarını ve birbirleriyle ilişkilerini kısaca göstermek amacıyla seçilmiştir. ☞ **işareti**, okuyucuyu başka bir girdiye yönlendirmek için kullanılmıştır; örneğin “Beyazıt Devlet Ktp. ☞ Beyazıt Yazma Ktp.” ifadesi, söz konusu koleksiyonun başka bir yerde aranması gerektiğini belirtir. @ **işareti**, bir kütüphane içerisindeki koleksiyonları göstermek için tercih edilmiştir; mesela “Şehid Ali Paşa @ Süleymaniye Ktp.” ifadesi, bu koleksiyonun Süleymaniye Kütüphanesi bünyesinde olduğunu bildirir. ⊂ **işareti** ise katılmış, yani bağımsızlığını kaybedip başka bir koleksiyonun/kütüphanenin içine dahil edilmiş koleksiyonları belirtmektedir; örneğin “Sadreddin Konevi Ktp. ⊂ Konya, Yusuf Ağa Ktp.” ifadesi bunu gösterir. Taşınmaları belirtmek için ← ve → işaretleri kullanılmıştır; “Ayasofya Ktp. → Süleymaniye Ktp.” Ayasofya Kütüphanesinin Süleymaniye Kütüphanesine taşındığını, “Millet Yazma Ktp.← Murad Molla” ifadesi Murad Molla Kütüphanesinin Millet Kütüphanesine taşındığını göstermektedir. Ayrıca kütüphanelerin açık veya kapalı olduklarını belirtmek üzere daire işaretleri seçilmiştir: ○ açık ve faal kütüphaneler, ● ise kapanmış veya artık hizmet vermeyen kütüphaneler için kullanılmıştır.

Aksaray İl Halk Kütüphanesi c Bölge Yazma Eserler
Aksaray Müzesi c Bölge Yazma Eserler
Alanya Müzesi c Bölge Yazma Eserler
Ali Emîrî Belge @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Coğrafya @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Edebiyat @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Efendi Küt. @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Farsça @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Hikaye-Roman @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî İstatistik @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Kavaid @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Kavanin @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Lugat @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Manzum @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Müteferrik @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Riyaziyye @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Salname @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Şeriyye @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Tabiyye @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Tarih @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Tedrisat @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Tıp @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Emîrî Yabancı Dil @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Ali Galip Bey @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Ali İhsan Yurt @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Ali Nihad Tarlan @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Ali Rıza Bey c Beyazıt Umumî
Ali Rıza Efendi c Beyazıt Umumî
Ali Sevil Akay @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Ali Ulvi Ermiş @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
Amasya Bayezit İl Halk Kütüphanesi ☞ Amasya Beyazıt
Amasya Bayezit Umûmî Kütüphanesi ☞ [Amasya Yazma Ktp.](#)
Amasya Beyazıt Kütüphanesi ☞ [Amasya Yazma Ktp.](#)
Amasya Müftülüğü c [Ankara, Vakıflar Ktp.](#)

Amasya Müzesi ⊂ Amasya Beyazıt

Amasya Umûmî Kütüphanesi ⊂ Amasya Beyazıt

Amasya Vakıflar Müdürlüğü ⊂ [Ankara, Vakıflar Ktp.](#)

Amasya Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [Amasya Yazma Ktp.](#)

Anıtkabir Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi ☞ Ankara, Anıtkabir Müz.

Ankara Etnoğrafya Müzesi ☞ Ankara Etnoğrafya Müz.

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Kültürü açısından Hacı Bektaş-ı Veli Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ☞ [Ankara Hacı Bayram Üniv. Hacı Bektaş Ens. Ktp.](#)

Ankara Türk Ocağı @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)

Ankara Umûmî Kütüphanesi ☞ Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi ☞ [Ankara, DTCF Ktp.](#)

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi ☞ [Ankara Üniv. İlahiyat Ktp.](#)

Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü ☞ [Ankara Yazma Ktp.](#)

Antalya Akseki Yeğen Mehmet Paşa İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Antalya Elmalı İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Antalya Muratpaşa İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Antalya Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Antalya Tekelioğlu İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Arapça Yazmalar @ [İstanbul, İÜNEK](#)

Âşir Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Sultan Selim Kütüphanesi

Atatürk Kitaplığı ☞ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi ☞ [Erzurum, Atatürk Üniv. Edebiyat Ktp.](#)

Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi ☞ [Erzurum, Atatürk Üniv. Ktp.](#)

Âtîf Efendi @ [İstanbul, Âtîf Efendi Ktp.](#)

Âtîf Efendi Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Âtîf Efendi Ktp.](#)

Âtîf Efendi Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Âtîf Efendi Ktp.](#)

Atik Vâlide Camii ☞ Nurbânu Sultan

Atinalı Ali Rıza Dergâhı ⊂ Genel

Ayasofya @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Aydın Nazilli İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Aydın Söke İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Ayten Yıldırım ⊂ Bölge Yazma Eserler

Aziz Mahmud Hüdâî ☞ Hüdâî Efendi

Baha Töven @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Balıkesir Vatan Kütüphanesi ☞ Balıkesir İl Halk Kütüphanesi

- Basma Bağışlar @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
- Başdurak Camii ⊂ İzmir
- Bayram Paşa @ [İstanbul, Nuruosmaniye Ktp.](#)
- Bazı Ashâb-ı Hayrat @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Ayasofya Kütüphanesi
- Bedri Göknil @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
- Behçet Efendi ☞ Tahir Ağa Tekkesi
- Belediye Kütüphanesi ☞ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
- Beyazıd Umûmî @ [İstanbul, Beyazıt Yazma Ktp.](#)
- Beyazıt ⊂ Selimiye Yazmalar
- Beyazıt Devlet Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Beyazıt Yazma Ktp.](#)
- Beyazıt Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Beyazıt Yazma Ktp.](#)
- Beyazıt Umumî Kütüphane ☞ [İstanbul, Beyazıt Yazma Ktp.](#)
- Bezmiâlem Vâlide Sultan ⊂ Beyazıd Umûmî
- Bilecik İl Halk Kütüphanesi @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
- Bilecik Müzesi @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
- Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Kütüphanesi ☞ İstanbul, Boğaziçi Üniv. Kandilli Ktp.
- Bolu İl Halk Kütüphanesi (1) @ [Ankara, Millî Ktp.](#)
- Bolu İl Halk Kütüphanesi (2) @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
- Bolu Mudurnu İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Ankara, Millî Kütüphane
- Bolu Müzesi @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
- Burdur İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Burdur Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Burdur Vakıf ve Halkevi Kitaplığı ☞ Burdur İl Halk Kütüphanesi
- Bursa Genel Kitaplığı ☞ Genel
- Bursa İl Halk Kütüphanesi ☞ Genel
- Bursa İnebey Kütüphanesi ☞ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
- Bursa Umûmî Kütüphanesi ☞ Genel
- Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi ⊂ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
- Cemal Haydaroğlu ⊂ Beyazıd Umûmî
- Cevat Paşa Kütüphanesi ⊂ [İstanbul Arkeoloji Müz.](#)
- Corukzâde Medresesi ⊂ Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
- Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi ☞ [Ankara, Cumhurbaşkanlığı Millet Ktp.](#)
- Çakırağa İmamı Halil Şükrü ⊂ Beyazıd Umûmî
- Çamlıca Araştırma Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Çamlıca Ktp.](#)
- Çankaya Köşkü ☞ Ankara, Çankaya Atatürk Müz.

Çankırı Halkevi ☞ Çankırı İl Halk Kütüphanesi
Çankırı İl Halk Kütüphanesi @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Çankırı Müzesi ⊂ Hasan Paşa Yazma
Çavuşzâde Şeyh Ahmed ⊂ Beyazıt Umumî
Çelebi Abdullah Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Çorum Şehir Kütüphanesi ⊂ Hasan Paşa Yazma
Çorum Vilayeti Millî Kütüphanesi ⊂ Hasan Paşa Yazma
Çukurova Üniversitesi Kütüphanesi ☞ [Adana, Çukurova Üniv. Ktp.](#)
Damadzâde Murad ☞ Murad Molla
Dârülmescnevî @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Murad Molla Kütüphanesi
Demirli Medresesi ⊂ Yozgat
Deniz Müzesi Komutanlığı ☞ [İstanbul, Deniz Müz.](#)
Denizli @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Divan Edebiyatı Müzesi ☞ Galata Mevlevihanesi
Diyanet İşleri Başkanlığı Kütühanesi ☞ [Ankara, Diyanet Ktp.](#)
Diyarbakır Memleket Kütüphanesi ☞ [Diyarbakır, Ziya Gökalp Yazma Ktp.](#)
Diyarbakırlı Said Paşa ⊂ İstanbul Arkeoloji Müzeleri
Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ☞ [İzmir, Dokuz Eylül Üniv. İlahiyat Ktp.](#)
Dursunbey İlçe Halk Kütüphanesi @ [Balıkesir Yazma Ktp.](#)
Ebussuud Efendi ⊂ İskilip Yazma
Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Seminer Kitaplığı ⊂ [İstanbul, İÜEFK](#)
Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Semineri Kütüphanesi ⊂ [İstanbul, İÜEFK](#)
Edirne Barosu ⊂ Selimiye Yazmalar
Edirne Selimiye Kütüphanesi ☞ [Edirne, Selimiye Ktp.](#)
Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [Edirne, Selimiye Ktp.](#)
Edirne Türk Ocağı ⊂ Selimiye Yazmalar
Edremit Muzaffer Akpınar İlçe Halk Kütüphanesi @ [Balıkesir Yazma Ktp.](#)
Elazığ Ağan İlçe Halk Kütüphanesi @ [Ankara, Millî Ktp.](#)
Elazığ İl Halk Kütüphanesi (1) ☞ Harput
Elazığ İl Halk Kütüphanesi (2) @ Ankara, Millî Kütüphane
Elazığ Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Elazığ Umûmî Kütüphanesi ☞ Elazığ İl Halk Kütüphanesi
Erkiletli Nişancı Mehmed ⊂ [Kayseri, Raşit Efendi Ktp.](#)
Erzincan İl Halk Kütüphanesi ☞ Erzincan
Erzurum Halkevi Kütüphanesi ⊂ Erzurum Yazmalar

Erzurum İl Halk Kütüphanesi ⊂ Erzurum Yazmalar
Erzurum Kütüphanesi ☞ [Erzurum Yazma Ktp.](#)
Erzurum Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [Erzurum Yazma Ktp.](#)
Erzurum Yazmalar @ [Erzurum Yazma Ktp.](#)
Esad Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Murad Molla Kütüphanesi
Esâd Mevlevî ⊂ Beyazıd Umûmî
Eskişehir İl Halk Kütüphanesi @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Evkâf Müzesi ☞ [İstanbul, TİEM](#)
Fahrettin Kerim Gökay @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
Fahri Bilge (1) @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Fatih @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Fatih Camii Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Fatih Güneren ☞ Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren
Fatih İlçe Halk Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Fazıl Yenal ⊂ [Ankara, DTCF Ktp.](#)
Fethullah Fehmi ☞ Mehmed Hilmi-Fethullah Fehmi
Fetvahâne Kütüphanesi ⊂ Trabzon
Feyzullah Efendi @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Fihristler Daktilo @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Fihristler Yazma @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Fotokopi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Fuat Değerli ⊂ Bölge Yazma Eserler
FY ☞ Farsça Yazmalar
Galata Mevlevîhânesi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Galatasayar Kütüphanesi (1) ⊂ Ayasofya
Galatasayar Kütüphanesi (2) ⊂ Fatih
Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-i Veli Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi ☞ [Ankara Hacı Bayram Üniv. Hacı Bektaş Ens. Ktp.](#)
Gaziantep İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
GB ☞ Gıyasettin Bilici
Gelibolulu Tahir @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Dârülmesnevî → Murad Molla Kütüphanesi
Gidiş Müdürü Mahmut Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Giresun @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Giresun İl Halk Kütüphanesi ☞ Giresun
Gönenli Mehmed Efendi (Öğütçü) @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

- Gülnuş Vâlide Sultan @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Gülnuş Vâlide Sultan Camii
- Gümüşhacı Köyü @ [Amasya Yazma Ktp.](#)
- Hacı Ahmed Efendi ⊂ İzmir
- Hacı Bektâş-ı Veli Dergâhı @ [Konya Yazma Ktp.](#)
- Hacı Beşir Ağa ⊂ Medine Kitaplığı
- Hacı Halil Efendi @ [Kayseri, Raşit Efendi Ktp.](#)
- Hacı Hasan Paşa ⊂ Hasan Paşa Yazma
- Hacı Hüseyin Ağa ⊂ Manisa İl Halk Kütüphanesi
- Hacı Hüseyin Camii ☞ İlyaszade Kütüphanesi
- Hacı İlyas Ağa Kütüphanesi ☞ Kuşadası
- Hacı Kamil Efendi ⊂ Erzurum İl Halk Kütüphanesi
- Hacı Mahmud Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Turhan Vâlide Sultan Türbesi
- Hacı Reşid Bey @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Yahya Efendi Dergâhı
- Hacı Selim Ağa @ [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)
- Hacı Selim Ağa Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)
- Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)
- Hacı Sırrı Efendi ⊂ Beyazıt Umûmî
- Hacıveyiszade Kütüphanesi ☞ Hasan Kutsi Küçükaşçı Koleksiyonu
- Hafız İbrahim Gürpınar @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
- Hafız Paşa Kütüphanesi ⊂ Erzurum İl Halk Kütüphanesi
- Hafız Sabahaddin ⊂ Beyazıt Umûmî
- Hafız-ı Kütüb Sabri Efendi ⊂ Beyazıt Umumî
- Hafid Çelebi ⊂ Beyazıt Umûmî
- Hafid Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Sultan Selim Kütüphanesi → Âşir Efendi Kütüphanesi
- Hafid Efendi Eki @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Sultan Selim Kütüphanesi → Âşir Efendi Kütüphanesi
- Hafye Hanım ⊂ Beyazıt Umûmî
- Hakkı Tarık Us ⊂ Beyazıt Umumî
- Hâlet Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Galata Mevlevihanesi
- Halil Ağa ⊂ Beyazıt Umûmî
- Halil Akbulut Koleksiyonu ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Halil Paşa ☞ Sadrazam Halil Paşa
- Halil Şerif Paşa ⊂ Beyazıt Umumî
- Halis Efendi ⊂ İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

- Halit Bayrı @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
- Hamidiye Medresesi ⊂ Çankırı İl Halk Kütüphanesi
- Haraççioğlu @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
- Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı ☞ İstanbul, Harbiye Askeri Müz.
- Hasan Hayri ☞ Hasan Hayri-Abdullah Efendi
- Hasan Hüsnü Paşa @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Hüseyin Paşa Kütüphanesi
- Hasan Kutsi Küçükbaşcı Koleksiyonu ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Hasan Paşa Yazma @ [Çorum, Hasan Paşa Ktp.](#)
- Hasanpaşa Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [Çorum, Hasan Paşa Ktp.](#)
- Hasib Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
- Haşim Paşa @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)
- Hatay Cemil Meriç İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Hatay Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Hatib Mektebi ⊂ Genel
- Hatuniye Camii (1) ⊂ Manisa İl Halk Kütüphanesi
- Hatuniye Camii (2) ⊂ Trabzon
- Havva Bozu Koleksiyonu ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Hekimoğlu Ali Paşa @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
- Hekimoğlu Ali Paşa (2) ⊂ Beyazıt Umumî
- Hırka-yı Saâdet @ [İstanbul, Topkapı Sarayı Müz.](#)
- Hidiv İsmail Paşa @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
- Hisâr Camii ⊂ İzmir
- Hisar Merkez Kütüphanesi ⊂ İzmir
- Hoca Mustafa Fehmi Efendi ☞ Muğlalı Hoca Mustafa Efendi
- Hoca Sadeddin Efendi ⊂ Beyazıt Umûmî
- Hoca Tahsin Efendi ⊂ Beyazıt Umumî
- Hunad Medresesi ☞ Hacı Halil Efendi
- Hüdâî Efendi @ [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)
- Hüsameddin Dergâhı ⊂ Genel
- Hüseyin Çelebi @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
- Hüseyin Hüsnü Trabzonlu ⊂ Beyazıt Umumî
- Hüseyin Kazım Kadri @ [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#) ← [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)
- Hüseyin Kocabaş @ İstanbul, Sadberk Hanım Müz.
- Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
- Hüseyin Yılmaz Özel @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

- Isparta Atabey Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Halil Hamid Paşa İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Halil Hamit Paşa İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Keçiborlu Aydoğmuş İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Müze Müdürlüğü ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Senirkent İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Şarkikaraağaç İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Uluborlu Alaaddin Keykubat İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Yalvaç H. Ali Rıza Efendi İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
- Isparta Yalvaç Müze Müdürlüğü ⊂ Bölge Yazma Eserler
- İA ✉ İsmail Adanalı
- İBB Atatürk Kitaplığı ✉ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
- İbni Mirza @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
- İbnülemin Mahmud Kemal İnal ⊂ [İstanbul, İÜNEK](#)
- İbrahim Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
- İhsan Karabatur @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
- İnebey Yazma Eser Kütüphanesi ✉ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
- İnkılâb Müzesi ✉ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
- İran İslam Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu Kütüphanesi ✉ İstanbul, İran Başkonsolosluğu Ktp.
- İskilip İlçe Halk Kütüphanesi ✉ İskilip Yazma
- İskilip Yazma @ [Çorum, Hasan Paşa Ktp.](#)
- İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) Kütüphanesi ✉ İstanbul, İSAM Ktp.
- İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) Kütüphane ve Arşiv Bölümü ✉ [İstanbul, IRCICA Ktp.](#)
- İsmail Adanalı @ [İzmir, Tire Necip Paşa Ktp.](#)
- İsmail Baki Medresesi ⊂ Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
- İsmail Efendi (Safranbolu) ⊂ [Ankara, Vakıflar Ktp.](#)
- İsmail Efendi Medresesi ✉ Şeyhülislam Esad Efendi
- İsmail Fenni Ertuğrul ⊂ Beyazıd Umûmî
- İsmail Habib Sevük @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
- İsmail Hakkı Bursevî Dergâhı ⊂ Genel
- İsmail Hakkı Konyalı Kütüphanesi ✉ [İstanbul, İbrahim Hakkı Konyalı Ktp.](#)
- İsmail Öztürk @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
- İsmail Saib Sencer ⊂ Beyazıd Umûmî

İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi ⇨ [İstanbul Araştırmaları Enst. Ktp.](#)
İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi ⇨ [İstanbul Arkeoloji Müz.](#)
İstanbul Müftülüğü Kütüphanesi ⇨ İstanbul Müftülüğü Ktp.
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, İÜEFK](#)
İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar ⇨ [İstanbul, İÜNEK](#)
İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, İÜTAEK](#)
İstanbul, Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, Beyazıt Yazma Ktp.](#)
İstanbul, Yapı Kredi Araştırma Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, Yapı Kredi Ktp.](#)
İzmir @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← İzmir Atatürk İl Halk Kütüphanesi
İzmir Atatürk İl Halk Kütüphanesi ⇨ İzmir
İzmir Millî Kütüphanesi ⇨ [İzmir Millî Ktp.](#)
İzmir Umûmî Kütüphanesi ⇨ İzmir
İzmirî ⇨ İzmirli Mustafa Efendi
İzmirli İsmail Hakkı @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
İzmirli Mustafa Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Mahmud Paşa Medresesi
İznik @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
İznik Müzesi @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
Kadı Bedreddin Mahmud c Raşid Efendi
Kadıızâde Burhâneddin @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Şehzade Camii
Kahramanmaraş Karacaoğlan İl Halk Kütüphanesi c Bölge Yazma Eserler
Kahramanmaraş Müzesi c Bölge Yazma Eserler
Kapucuzâde Mehmed b. Yahya c Beyazıt Umûmî
Kara Çelebizâde Hüsameddin Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Şehzâde Camii
Karaman Halk Kütüphanesi c Bölge Yazma Eserler
Karaman Müze Müdürlüğü c Bölge Yazma Eserler
Karavezir Mehmed Paşa c Bölge Yazma Eserler
Kasîdecizâde Süleyman Sırrı @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Sultan Selim Kütüphanesi → Âşir Efendi Kütüphanesi
Kastamonu İl Halk Kütüphanesi @ [Kastamonu Yazma Ktp.](#)
Kastamonu Memleket Kütüphanesi ⇨ Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
Kastamonu Yazma Eser Kütüphanesi ⇨ [Kastamonu Yazma Ktp.](#)
Kastamonu Yazma Eserler Kütüphanesi ⇨ [Kastamonu Yazma Ktp.](#)
Katanof @ [İstanbul, İÜTAEK](#)
Kayseri Kütüphanesi ⇨ [Kayseri, Raşit Efendi Ktp.](#)
Kayseri Vakıf @ [İzmir, Tire Necip Paşa Ktp.](#)

Kemal Edip Kürkçüoğlu @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Kemankeş @ [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#) ← Atik Vâlîde Camii
Kemeraltı Camii ⊂ İzmir
Kırkpınar Halk Kütüphanesi ☞ [Edirne, Selimiye Ktp.](#)
Kırşehir Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Kilis İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Koca Ragıp Paşa Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Râgıp Paşa Ktp.](#)
Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Koç Üniv. Suna Kıraç Ktp.](#)
Konya Akşehir İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Akşehir Müze Müdürlüğü ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Beyhekim Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Beyşehir-Doğanbey Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi ☞ [Konya Yazma Ktp.](#)
Konya Cihanbeyli Özel İdare Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Ereğli İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Ilgın Lala Mustafa Paşa Cami Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya İmam Hatip Lisesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Kadınhanı Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Karapınar İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Karkın İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Karma Ortaokulu ⊂ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#)
Konya Millî Eğitim Müdürlüğü Millî Eğitim Arşivi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Millî Kütüphanesi ⊂ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#)
Konya Müze Müdürlüğü ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Seydişehir Özel İdare Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü ☞ [Konya Yazma Ktp.](#)
Konya Yusuf Ağa Kütüphanesi ☞ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#)
Konya Yusuf Ağa Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#)
Koyunoğlu Müze ve Kütüphanesi ☞ [Konya, Koyunoğlu Ktp.](#)
Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi ☞ [Konya, Koyunoğlu Ktp.](#)
Köprülü Ekler ☞ Köprülü İlâvesi
Köprülü İlâvesi @ [İstanbul, Köprülü Ktp.](#)

Köprülü Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, Köprülü Ktp.](#)
Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, Köprülü Ktp.](#)
Kubbealtı Vakfı Yazma Eserler Koleksiyonu ⇨ İstanbul, Kubbealtı Ktp.
Kurşunîzâde ⇨ Kurşunlu
Kurşunlu @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
Kuyucu Murat Paşa ⊂ Beyazıd Umûmî
Küçük Şeyh Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi ⇨ [Kütahya, Mustafa Hakkı Yeşil Ktp.](#)
Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesi ⇨ [Kütahya, Vahid Paşa Ktp.](#)
Kütübhâne-i Hümayun ⊂ Beyazıd Umûmî
Kütübhâne-i Umûmî ⊂ Beyazıd Umûmî
KV ⇨ Kayseri Vakıf
Lala İsmail @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Sultan Selim Kütüphanesi → Murad Molla Kütüphanesi
Lâleli @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← [İstanbul, Râgıp Paşa Ktp.](#)
Leblebicizâde Müftü Ahmed Feyzi Efendi ⊂ Hasan Paşa Yazma
Lütfi Doğan ⊂ Bölge Yazma Eserler
Lütfi İkiz ⊂ Bölge Yazma Eserler
Lütfiye Nur Kunter ⊂ Bölge Yazma Eserler
Lütfü Bey ⊂ Beyazıd Umûmî
M. Cevdet ⇨ Muallim Cevdet
Maârif Nezâreti ⊂ Beyazıt Umumî
Maarif Nezâreti Kütüphanesi ⊂ Beyazıt Umûmî
Mahmud I ⇨ Ayasofya
Mahmut Sürücü ⊂ Bölge Yazma Eserler
Malatya Darende Sadrazam Mehmet Paşa İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Malatya İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Manastırlı İsmail Hakkı ⊂ Beyazıt Umûmî
Manastırlı İsmail Hakkı Efendi ⊂ Beyazıt Umumî
Manisa Yazma Eser Kütüphanesi ⇨ [Manisa Yazma Ktp.](#)
Mardin Keldani Katolik Piskoposluğu Kütüphanesi ⇨ Mardin, Keldani Ktp.
Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, Marmara Üniv. İlahiyat Ktp.](#)
Matbah Emîni Hacı Halil Efendi ⊂ Raşid Efendi
Mehmed Ali Deniz @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)

- Mehmed Arif ↔ Mehmed Arif-Mehmed Murad
Mehmed Arif-Mehmed Murad @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Dârülmesnevî → Murad Molla Kütüphanesi
Mehmed Âsım Bey @ [İstanbul, Köprülü Ktp.](#)
Mehmed Bin Velîyüddîn c ve liyüddin Efendi
Mehmed Eşref c Beyazıd Umûmî
Mehmed Halid Bey c Beyazıd Umûmî
Mehmed Hilmi ↔ Mehmed Hilmi-Fethullah Fehmi
Mehmed Hilmi-Fethullah Fehmi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Mehmed Murad ↔ Mehmed Murad-Mehmed Ârif
Mehmed Nureddin Paşa c Beyazıd Umûmî
Mehmed Raşid Efendi ↔ Raşid Efendi
Mehmed Reşâd ↔ Mehmed Reşâd ve Tiryâl Hanım
Mehmed Taviloğlu @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Mehmed Zeynel Abidin c Beyazıd Umûmî
Mehmed Zihni Efendi c Beyazıd Umûmî
Mehmet Arif Bey c Beyazıd Umûmî
Mehmet Çoban c Bölge Yazma Eserler
Mehmet Murat Efendi ↔ Mehmed Arif-Mehmed Murad
Mehmet Şemseddin Efendi c Genel
Mehmet Zeki Pakalın @ [İstanbul, Atıf Efendi Ktp.](#)
Mehmet Zeki Pakalın Mecmua @ [İstanbul, Atıf Efendi Ktp.](#)
Memleket Kütüphanesi ↔ Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
Merdiye Medresesi c Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
Mersin Anamur Müzesi c Bölge Yazma Eserler
Mersin İl Halk Kütüphanesi c Bölge Yazma Eserler
Mersin Müzesi c Bölge Yazma Eserler
Merşifonlu Kara Mustafa Paşa c Raşid Efendi
Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (1) c Beyazıd Umûmî
Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (1) @ [İstanbul, Nuruosmaniye Ktp.](#) ← Nuruosmaniye Kütüphanesi
Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (2) c Raşid Efendi
Mesih Paşa @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Eski Ali Paşa Camii
Mevlana Müzesi Kütüphanesi ↔ Konya, Mevlana Müz.
Mevlevî Dergâhı c Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
Mevlevî Dergâhı c Genel

Mihrimah Sultan Camii ⇨ Yusuf Ağa
Mihrişah Sultan @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Eyüp Camii → Hüsrev Paşa Kütüphanesi
Millet Yazma Eser Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#)
Millî Kütüphane B @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Millî Kütüphane Başkanlığı ⇨ [Ankara, Millî Ktp.](#)
Millî Kütüphane Belgeler @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Millî Kütüphane C @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Millî Kütüphane Cönk @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Millî Kütüphane Latince Yazmalar @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Millî Kütüphane Müsvedde @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
MMK ⇨ Mustafa Muhtar Karahanoğlu
Molla Bey ⊂ Vahid Paşa
Molla Çelebi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Mollazâde İbrahim Bey ⊂ [İstanbul, İÜNEK](#)
Mollazâde Kütüphanesi ⊂ Erzurum İl Halk Kütüphanesi
Moluluzâde Mehmed Efendi ⊂ Raşid Efendi
Muallim Cevdet @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
Muğla Fethiye İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Muğla Hoca Mustafa Efendi İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Muğlalı Hoca Mustafa Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Muğlalı Hoca Mustafa Efendi (2) ⊂ Bölge Yazma Eserler
Muhammed İhsan Oğuz Vakfı Kütüphanesi ⇨ [Kastamonu, M. İhsan Oğuz Ktp.](#)
Muhammed İhsan Oğuz Vakfı Yazmaları @ [Kastamonu, M. İhsan Oğuz Ktp.](#)
Murad III ⊂ Selimiye Yazmalar
Murad Molla @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← İstanbul, Millet Ktp.
Musa Kazım Kütüphanesi ⊂ İzmir
Mustafa III ⊂ Lâleli
Mustafa Nuri Ocağ ⊂ Bölge Yazma Eserler
Muş İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Müderriş Hacı Ahmet Okur ⇨ Ahmet Okur
Münîre Medresesi ⊂ Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
Münzevî Arif Bey ⊂ Beyazıd Umûmî
Müze-i Humâyun ⇨ [İstanbul Arkeoloji Müz.](#)
Namazgâh Medresesi ⊂ Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
Nâmık Bey ⊂ Beyazıd Umûmî

Nasûhi Dergâhı @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Necib Erdem @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Necip Paşa @ [İzmir, Tire Necip Paşa Ktp.](#)
Necip Paşa Kütüphanesi ☞ [İzmir, Tire Necip Paşa Ktp.](#)
Nevşehir Damat İbrahim Paşa İl Halk Kütüphanesi @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Nevşehir Gülşehir Karavezir İlçe Halk Kütüphanesi @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Nevşehir Hacıbektaş İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Nevşehir Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Nevşehir Ortahisar İlçe Halk Kütüphanesi @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Nevşehir Uçhisar İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Nevşehir Ürgüp Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Nevşehir Ürgüp Tahsin Ağa İlçe Halk Kütüphanesi (1) @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Nevşehir Ürgüp Tahsin Ağa İlçe Halk Kütüphanesi (2) ⊂ Bölge Yazma Eserler
Niğde Bor Halil Nuri Bey İlçe Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Niğde Fertek Hüseyin Avni Göktürk Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Niğde İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Niğde Millî Kütüphanesi ☞ Niğde İl Halk Kütüphanesi
Niğde Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler
Niğde Sungurbey İl Halk Kütüphanesi ☞ Niğde İl Halk Kütüphanesi
Nişancı Mehmed Paşa ☞ Sadrazam Mehmed Paşa
Nişancı Murat Tekkesi ☞ Murâd Buhârî
NP ☞ Necip Paşa
Numan Kulak ⊂ Bölge Yazma Eserler
Numaniye Medresesi ⊂ Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
Nurbânu Sultan @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Atik Vâlide Camii
Nuruosmaniye @ [İstanbul, Nuruosmaniye Ktp.](#)
Nuruosmaniye Fihrist @ [İstanbul, Nuruosmaniye Ktp.](#)
Nuruosmaniye Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Nuruosmaniye Ktp.](#)
Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Nuruosmaniye Ktp.](#)
Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi
Ordu Halkevi ⊂ Samsun İl Halk Kütüphanesi
Orhan @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
Orhan Yavuz ⊂ Bölge Yazma Eserler
Osman Huldi Öztürkler @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Osman Nuri Ergin @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Osman Nüzhet c İzmir

Osmaniye Düziçi İlçe Halk Kütüphanesi c Bölge Yazma Eserler

Osmaniye Kadirli İlçe Halk Kütüphanesi c Bölge Yazma Eserler

Ömer Asım Bey Yazma Eser Kütüphanesi [Balıkesir Yazma Ktp.](#)

Ömer Efendi (Seretibba) c Beyazıd Umûmî

Ömer Fazıl Aköz @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Ömer Sindel @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Padişah Kütüphanesi [Saray-ı Atık Kasrı](#)

Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü Kütüphanesi [Denizli, Pamukkale Üniv. İslami İlimler Ens. Ktp.](#)

Pasbanzâde Ömer Ağa c Beyazıd Umûmî

Pertev Paşa @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Selimiye Dergâhı (Üsküdar) → İstanbul, Millet Yazma Ktp.

Pertevniyal Vâlide Sultan @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Prof. Dr. Fuat Sezgin ve Dr. Ursula Sezgin Bilimler Tarihi Kütüphanesi [İstanbul, Fuat Sezgin Ktp.](#)

Prof. Dr. Fuat Sezgin ve Dr. Ursula Sezgin Bilimler Tarihi Kütüphanesi Yazma Eserler @ [İstanbul, Fuat Sezgin Ktp.](#)

Râgıp Paşa Yazma Eser Kütüphanesi [İstanbul, Râgıp Paşa Ktp.](#)

Ramazan Şeşen @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Raşid Efendi @ [Kayseri, Raşit Efendi Ktp.](#)

Raşit Efendi Yazma Eser Kütüphanesi [Kayseri, Raşit Efendi Ktp.](#)

Rauf Yekta @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Recaizâde Ekrem Bey c İstanbul Arkeoloji Müzeleri

Reisülküttâb Mustafa Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Âşir Efendi Kütüphanesi

Ressam Ali Rıza Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Reşid Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Fevziye Tekkesi, İstanbul → Millet Yazma Ktp.

Revan Köşkü @ [İstanbul, Topkapı Sarayı Müz.](#)

Revnakoğlu Arşivi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Galata Mevlevihânesi

Rıza Paşa c [İstanbul, İÜNEK](#)

Rize Ardeşen İlçe Halk Kütüphanesi @ [Ankara, Millî Ktp.](#) ← Millî Kütüphane

Rize Güneyce Osmân Niyâzî Efendi Tekke Kütüphanesi [Rize, Güneyce Osman Niyâzî Efendi Ktp.](#)

Rodos Fethi Paşa Vakfı Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi [Rodos, Hafız Ahmed Ağa Ktp.](#)

Rodos Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi [Rodos, Hafız Ahmed Ağa Ktp.](#)

Rukiye Hatun c Beyazıd Umûmî

Rüstem Paşa @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Murad Molla Kütüphanesi

SA Satın Alınan

Sa’danzâde Hacı İsmail $\subset$ Burdur İl Halk Kütüphanesi

Saadettin Serezli Saadettin Serezli-Ümit Erk

Sabahattin Tokar $\subset$ Bölge Yazma Eserler

Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi [İstanbul, Sabancı Müz.](#)

Sâbit Bey $\subset$ Beyazıd Umûmî

Sabri Efendi $\subset$ Beyazıd Umûmî

Sadberk Hanım Müzesi İhtisas Kütüphanesi İstanbul, Sadberk Hanım Müz.

Sadeddin Mehmed Efendi $\subset$ Beyazıd Umûmî

Sadettin Birol $\subset$ Bölge Yazma Eserler

Sadrazam Çelebi Mustafa Paşa (1) $\subset$ Selimiye Yazmalar

Sadrazam Çelebi Mustafa Paşa (2) $\subset$ Raşid Efendi

Sadrazam Halil Paşa $\subset$ Raşid Efendi

Sadrazam Köprülü Mehmed Paşa Camii (Safranbolu) Köprülü Mehmed Paşa Camii (Safranbolu)

Sadrazam Mehmed Paşa $\subset$ Raşid Efendi

Sadrettin Celâl Antel @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Sadrettin Konevi Kütüphanesi $\subset$ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#)

Safranbolu Kaymakamlığı $\subset$ [Ankara, Vakıflar Ktp.](#)

Safranbolulu İzzet Mehmed Paşa Camii $\subset$ [Ankara, Vakıflar Ktp.](#)

Sahib Molla $\subset$ [İstanbul, İÜNEK](#)

Sahlepçioğlu Kütüphanesi $\subset$ İzmir

Sahlepçizâde Kütüphanesi $\subset$ İzmir

Saim Sakaoğlu $\subset$ Bölge Yazma Eserler

Saime Ercişli $\subset$ Bölge Yazma Eserler

Sakarya Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı [Sakarya Üniv. Ktp.](#)

Saliha Hatun @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Murad Molla Kütüphanesi

Salim Cimilli @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Samsun Gazi İl Halk Kütüphanesi Samsun İl Halk Kütüphanesi

Samsun İl Halk Kütüphanesi (1) @ [Ankara, Millî Ktp.](#)

Samsun İl Halk Kütüphanesi (2) $\subset$ [Amasya Yazma Ktp.](#)

Samsun Vezirköprü İlçe Halk Kütüphanesi @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)

Saraçzâde Kütüphanesi $\subset$ Trabzon

Saray-ı Atîk Kasrı $\subset$ Edirne İl Halk Kütüphanesi

Sarı Abdurrahman Paşa c Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi

Satın Alınan @ [Erzurum, Atatürk Üniv. Ktp.](#)

Selçuk Üniversitesi Kütüphanesi c Bölge Yazma Eserler

Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi c [Konya, Selçuk Üniv. Selçuklu Ens. Ktp.](#)

Selim Ağa Kütüphanesi c [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)

Selim II c Beyazıt Umumî

Selim III c Lâleli

Selimiye Camii (Üsküdar) c [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)

Selimiye Dergâhı c Pertev Paşa

Selimiye Kütüphanesi c [Edirne, Selimiye Ktp.](#)

Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi c [Edirne, Selimiye Ktp.](#)

Selimiye Yazmalar @ [Edirne, Selimiye Ktp.](#)

Semhiye Medresesi c Kastamonu İl Halk Kütüphanesi

Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi c [İstanbul, Yapı Kredi Ktp.](#)

Servili @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Murad Molla Kütüphanesi

Seyfettin Özege @ [Erzurum, Atatürk Üniv. Ktp.](#)

Seyyid Mâhir b. İbrahim c Beyazıt Umumî

Seyyit Nâzif Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Amcazade Hüseyin Paşa Kütüphanesi

Sıdkıye Medresesi c Kastamonu İl Halk Kütüphanesi

Sıdkızâde Ahmed Reşid c Velîyüddîn Efendi

Sırrı Sandıkçı c Bölge Yazma Eserler

Sinop İl Halk Kütüphanesi @ [Ankara, Millî Ktp.](#)

Sinop Rıza Nur Kütüphanesi c Sinop İl Halk Kütüphanesi

Sivas Atatürk Kongre ve Etnografya Müzesi c Sivas, Kongre Müz.

Sivas İl Halk Kütüphanesi c Sivas Yazma

Sivas Müzesi c Sivas Yazma

Sivas Ziya Bey Kütüphanesi c [Sivas, Ziya Bey Ktp.](#)

SÖ c Seyfettin Özege

Sultan Beyazıd Medresesi c Beyazıd Umûmî

Sultan III. Murad c Murad III

Sultanahmet Camii c Sultan I. Ahmed

Süheyl Ünver (Ord.Prof.Dr.) @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Süleyman Fevzi Paşa c Hasan Paşa Yazma

Süleyman Paşa c Genel

Süleyman Sırrı Efendi (2) C Veliyüddin Efendi

Süleymaniye Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Süleymaniye Murakka'ât @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Süleymaniye Umumî Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Sütlüce Dergâhı (Elif Efendi) @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Şa'ban-ı Velî Dergâhı C Kastamonu İl Halk Kütüphanesi

Şadırvan Camii Kütüphanesi C İzmir

Şanlıurfa İl Halk Kütüphanesi C Bölge Yazma Eserler

Şâzeli Tekkesi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Şefik Kılınçoğlu C Bölge Yazma Eserler

Şehid Ali Paşa @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Şehir ve İnkılâp vesikaları Kütüphanesi ☞ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Şehir ve İnkılap vesikaları Müze ve Kütüphanesi ☞ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Şehremâneti Kütüphanesi ☞ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Şeyh Camii Kütüphanesi ☞ Muğlalı Hoca Mustafa Efendi

Şeyh Habîb Kütüphanesi C İskilip Yazma

Şeyh Süleyman C Beyazıt Umumî

Şeyhülislam Arif Hikmet Bey C Medine

Şeyhülislam Esad Efendi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Sultan Selim Kütüphanesi → Murad Molla Kütüphanesi

Şükrü Kaya C Beyazıt Umumî

Tâhir Ağa Tekkesi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Tahir Efendi (Gelibolulu) ☞ Gelibolulu Tahir

Tahir Olgun ☞ Fethi Sezai Türkmen

Tâhirü'l-Mevlevî ☞ Fethi Sezai Türkmen

Tahsin Efendi C Beyazıt Umumî

Talât Bayrakçı @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Talât Özkan @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi ☞ [Kütahya, Tavşanlı Zeytinoğlu Ktp.](#)

Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi ☞ [Kütahya, Tavşanlı Zeytinoğlu Ktp.](#)

Tek-Esin Vakfı Dr. Emel Esin Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Emel Esin Ktp.](#)

Tercüman Gazetesi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Terzi Bekir Ağa C İskilip Yazma

Tevfik Paşa C Beyazıt Umumî

Tırnovalı @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Fatih Camii Kütüphanesi
Tırnovalı Mehmed (1) ⇨ Tırnovalı
Tırnovalı Mehmed (2) ⊂ Beyazıt Umumî
TİEM Yazma Eser Koleksiyonu @ [İstanbul, TİEM](#)
Tire Necip Paşa Kütüphanesi ⇨ [İzmir, Tire Necip Paşa Ktp.](#)
Tiryâl Hanım ⇨ Mehmed Reşâd ve Tiryâl Hanım
Tokat İl Halk Kütüphanesi @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Tokat Müzesi @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Tokat Zile İlçe Halk Kütüphanesi @ [Ankara Yazma Ktp.](#) ← [Ankara, Millî Ktp.](#)
Topkapı Sarayı Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, Topkapı Sarayı Müz.](#)
Topkapı Sarayı Müzesi ⇨ [İstanbul, Topkapı Sarayı Müz.](#)
Trabzon @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Trabzon Genel Kitaplık ⇨ Trabzon
Trabzon İl Halk Kütüphanesi ⇨ Trabzon
Trabzon Millî Kütüphanesi ⇨ Trabzon
Trabzon Umumî Kütüphanesi ⇨ Trabzon
Tuht (Yapraklı) Fethiye Medresesi ⊂ Çankırı İl Halk Kütüphanesi
Turhan Vâlide Sultan @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Turhan Vâlide Sultan Eki @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Tuzcuzâde Kütüphanesi ⊂ İzmir
Türk Dil Kurumu Kütüphanesi ⇨ [Ankara, TDK Ktp.](#)
Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi ⇨ [Ankara, TTK Ktp.](#)
Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi ⇨ İstanbul, Hat Sanatları Müz.
Türk ve İslam Eserleri Müzesi ⇨ [İstanbul, TİEM](#)
Türk ve İslam Eserleri Müzesi ⇨ [İstanbul, TİEM](#)
Türkçe Yazmalar @ [İstanbul, İÜNEK](#)
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi ⇨ [İstanbul, İÜTAEK](#)
Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi ⇨ [Ankara, TBMM Ktp.](#)
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Atatürk Müze Köşkü ⇨ Ankara, Çankaya Atatürk Müz.
Ulucami @ [Bursa, İnebey Ktp.](#)
Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi ⇨ [Bursa, Uludağ Üniv. İlahiyat Ktp.](#)
Unkapanı Tekkesi ⇨ Şâzelî Tekkesi
Uşak Karaali Camii Koleksiyonu ⇨ Ahmet Okur
Uşşâkî Tekkesi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Üçbaş Medresesi ⇨ İyd Mehmed Efendi

Ümit Erk ☞ Saadettin Serezli-Ümit Erk

Üniversite A @ [Ankara, DTCT Ktp.](#)

Üniversite B @ [Ankara, DTCT Ktp.](#)

Üniversite Kütüphanesi ☞ [İstanbul, İÜNEK](#)

Üsküdar Halk Kütüphanesi ☞ [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)

Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi ☞ Vahid Paşa

Vahid Paşa Kütüphanesi ☞ [Kütahya, Vahid Paşa Ktp.](#)

Vahid Paşa Yazma Eser Kütüphanesi ☞ [Kütahya, Vahid Paşa Ktp.](#)

Vâkıf-ı Nâ-ma’lûm @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Ayasofya Kütüphanesi

Vakıflar Genel Müdürlük Merkez Kütüphanesi ☞ [Ankara, Vakıflar Ktp.](#)

Van İl Halk Kütüphanesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Van Müzesi ⊂ Bölge Yazma Eserler

Vedat Ardahan @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Vehbi Efendi ☞ Bağdatlı ve hbi Efendi

Veliyüddin Cârullah @ [İstanbul, Millet Yazma Ktp.](#) ← Millet Kütüphanesi

Veliyüddin Efendi @ [İstanbul, Beyazıt Yazma Ktp.](#)

Vidin Muhafızı İdris Paşa ⊂ [İstanbul, Beyazıt Yazma Ktp.](#)

Yahya Efendi Dergâhı ☞ Hacı Mahmud Efendi

Yahya Recai Yok @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Yahya Tevfik @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← [İstanbul, Râgıp Paşa Ktp.](#)

Yakub Ağa @ [İstanbul, Hacı Selim Ağa Ktp.](#)

Yatağan Akşitler Yazma Eserler Kütüphanesi ☞ [Denizli, Pamukkale Üniv. İslami İlimler Ens. Ktp.](#)

Yazma Bağışlar @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Yazma Bağışlar ve Satın Almalar @ [Çorum, Hasan Paşa Ktp.](#)

Yazma Fihrist @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)

Yazma Kur'anlar @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)

Yekdest Hacı Ahmed ⊂ Selimiye Yazmalar

Yeni Câmî @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← Turhan Valide Sultan Türbesi

Yeni Medrese @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) ← [İstanbul, Râgıp Paşa Ktp.](#)

Yeni Vâlîde Camii ☞ Gülnüş Vâlîde Sultan

Yeni Yazmalar @ [Ankara Yazma Ktp.](#)

Yenikapı Mevlevihanesi ☞ Nâfiz Paşa

Yeniler @ [İstanbul, Topkapı Sarayı Müz.](#)

Yılanlı Dergâhı ⊂ Kastamonu İl Halk Kütüphanesi

Yıldız Husûsî ⊂ [İstanbul, İÜNEK](#)

Yıldız Sarayı Kütüphanesi $\subset$ [İstanbul, İÜNEK](#)
Yıldız Sarayı Müzesi $\subset$ [İstanbul, İÜNEK](#)
Yıldız Tarih $\subset$ [İstanbul, İÜNEK](#)
Yıldız Umûmî $\subset$ [İstanbul, İÜNEK](#)
Yozgat @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#)
Yozgat İl Halk Kütüphanesi $\mathfrak{K}$ Yozgat
Yusuf Ağa (1) @ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#) $\leftarrow$ Konya, Mevlana Müz.
Yusuf Ağa (2) @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) $\leftarrow$ Rüstem Paşa Camii $\rightarrow$ Murad Molla Kütüphanesi
Yusuf Ağa Kütüphanesi $\mathfrak{K}$ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#)
Yusuf Ağa Yazma Eser Kütüphanesi $\mathfrak{K}$ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#)
Yusuf Gürel Eşen $\subset$ Bölge Yazma Eserler
Yüksek Muallim Mektebi @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) $\leftarrow$ İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Kütüphanesi
Zaferiye Medresesi $\subset$ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#)
Zeytinoğlu Kütüphanesi $\mathfrak{K}$ [Kütahya, Tavşanlı Zeytinoğlu Ktp.](#)
Zihni Efendi $\subset$ Beyazıt Umumî
Zincirli Medrese $\subset$ [Konya, Yusuf Ağa Ktp.](#)
Ziya Bey Kütüphanesi $\mathfrak{K}$ [Sivas, Ziya Bey Ktp.](#)
Ziya Bey Yazma Eser Kütüphanesi $\mathfrak{K}$ [Sivas, Ziya Bey Ktp.](#)
Ziya Bitik Evi $\mathfrak{K}$ [Sivas, Ziya Bey Ktp.](#)
Ziya Emiroğlu @ [İstanbul, İBB Atatürk Ktp.](#)
Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesi $\mathfrak{K}$ [Diyarbakır, Ziya Gökalp Yazma Ktp.](#)
Ziyâiye Medresesi $\subset$ Kastamonu İl Halk Kütüphanesi
Zühtü Bey @ [İstanbul, Süleymaniye Ktp.](#) $\leftarrow$ Nâfiz Paşa

Sonuç

Osmanlı döneminden itibaren kitapların erişilemez hâle gelmesine ve hatta zayı olmasına yol açan en önemli etken, doğrudan imha değil, yapılan kurumsal ve yapısal değişiklikler olmuştur. Zaman zaman ileri sürüldüğü gibi kitapların topluca yakılması, satılması veya atılması gibi durumlar yaşanmamıştır. Ancak taşınmalar, devirler, ad ve teşkilat yapısındaki değişiklikler eserlerin korunmasını ve okuyuculara sunulmasını zorlaştırmış, aynı zamanda tarihî eser kaçakçılarına da fırsatlar yaratmıştır. Bu sebeple kurumların yapılarının ve adlarının mümkün olduğunca muhafaza edilmesi; zorunlu değişikliklerin ise en sınırlı biçimde gerçekleştirilmesi elzemdir.

Bu çalışmada Türkiye’de yazma eser kütüphanelerine erişim sürecinde karşılaşılan başlıca sorunlar incelenmiştir. Araştırma sürecinde ortaya çıkan bulgular şu şekilde özetlenebilir:

Eser künyelerinde yanlışlıklar sıkça görülmektedir. Bu hatalar kimi zaman dikkatsizlikten kimi zaman da eski katalog verilerinin teyit edilmeden aktarılmasından kaynaklanmaktadır.

Kütüphane nakilleri ve koleksiyon devri sırasında eserlerin demirbaş numaraları değişmekte, önceki kayıtların kataloglarda yer almaması araştırmacıların eserlere ulaşmasını güçleştirmektedir.

Farklı kütüphanelerin kullandığı kataloglama yöntemleri (koleksiyon kısaltmaları, demirbaş numaralarına kod, fazladan rakam, sıra numarası eklenmesi vb.) arasında birlik bulunmamaktadır. Bu durum özellikle yeni araştırmacılar için ciddi zorluklar doğurmaktadır.

Kütüphanelerin veri tabanlarında bazen sistem değişikliğine gidilmekte, önceki projeler terk edilerek yeni yapılar kurulmaktadır. Bu da hem kaynak hem zaman kaybına hem de veriler arasında çelişkilerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

Yazma eserlerin dijital kopyalarına erişimde uygulanan ücretlendirme politikaları, araştırmacılar için ciddi bir engel teşkil etmektedir.

Katalog ve görsellere erişim sağlayan veri tabanları ve siteler, akademik kurumların araştırmacılara sundukları yaygın akademik veri tabanları arasında yer almamaktadır. Bu durum, nadir eser kaynaklarının yalnızca söz konusu sistemleri önceden bilen araştırmacılar tarafından kullanılabilmesine yol açmakta; bu yapıları bilmeyen araştırmacıların kaynaklara ulaşmasını engellemektedir.

Bu yazıda detaylı olarak anlatılan ve örneklendirilen, yukarıda özetlenen sorunların giderilmesine katkı sağlamak üzere aşağıdaki öneriler sunulmaktadır.

Katalog standartları belirlenmeli; her eserin eski ve yeni künyesi, demirbaş numarası ve nakil bilgileri bir veri tabanında kaydedilmelidir. Ayrıca kataloglarda eserle ilgili bibliyografya da derlenip verilmelidir.

Kurumsal süreklilik sağlanmalı; yazma eser veri tabanlarının sık sık değiştirilmesinden kaçınılmalı, mevcut sistemler güncellenerek güçlendirilmelidir.

Numaralandırma uygulamaları sadeleştirilmeli; demirbaş numaralarına eklenen karmaşık kodlar, sıfırlar ve sıra numaraları okuyucuya yansıtılmamalıdır.

Ücretlendirme politikaları yeniden gözden geçirilmeli, özellikle araştırmacılar için makul ve erişilebilir koşullar oluşturulmalıdır.

Dijital erişim ve akademik iş birliği artırılmalı, ulusal ve uluslararası kataloglar birleştirilerek yazma eser araştırmalarının önü açılmalıdır.

Yazma eserler için, profesyonel bir veri tabanı oluşturulmalı; bu platform kurumsal abonelik modeliyle üniversitelere ve araştırma kurumlarına açılmalıdır. Böyle bir yapı, farklı kurumlardan erişimi mümkün kılarak araştırmacılar için kullanım kolaylığı sağlayacak, yazma eser araştırmalarını uluslararası akademik veri tabanlarıyla eşdeğer bir görünürlüğe kavuşturacaktır.

Sonuç olarak, Türkiye’de yazma eser kütüphanelerine erişim, yalnızca teknik bir hizmet değil, bilimsel üretimi doğrudan belirleyen stratejik bir konudur. Belirtilen sorunların çözülmesi hem araştırmacıların çalışmalarını kolaylaştıracak hem de yazma eserlerin kültürel miras olarak daha sağlıklı korunup gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacaktır.

Yarım asır kadar önce Müjgân Cumbur tarafından kaleme alınan ve benzer konuları ele alan bir çalışmada dile getirilen sorunların⁶⁵ önemli bir kısmının bugün itibarıyla çözüldüğünü veya çözüm yolunda ilerleme kaydedildiğini memnuniyetle belirtmeliyiz. Temennimiz, bu yazıda işaret edilen sorunların da kısa zamanda giderilmesi ve çalışmamızın, kütüphanelerin geçmişteki durumlarını aktaran tarihî bir belge niteliğinde kalmasıdır.

⁶⁵ Müjgân Cumbur, “Yazma Kütüphanelerimiz: Bugünkü Durumları ve Meseleleri”, *Türk Kütüphaneciliği* 19, no. 1 (1970): 3–17.

Kaynakça

- Ali Şîr Nevâî. *Gara’ibüs-sığar: İnceleme-Karşılaştırmalı Metin*. Ed. Günay Kut. Ankara: TDK Yayınları, 2003.
- “Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü.” Erişim 1 Eylül 2025. http://www.ankarabolge.yek.gov.tr/Home/ShowLink?LINK_CODE=3.
- “Atatürk Kitaplığı.” İBB Atatürk Kitaplığı. Erişim 1 Eylül 2025. <https://ataturkkitapligi.ibb.gov.tr/tr/Kitaplik/Kutuphanelerimiz/IBB-Ataturk-Kitapligi/5>.
- Ateş, Ahmed. *İstanbul Kütüphaneleri Farsça Manzum Eserler I (Üniversite ve Nuruosmaniye Kütüphaneleri)*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı, 1968.
- Aydın, Harun. “Türk Kültür Hayatında Halkevleri Kütüphaneleri ve Basına Yansıması (1932-1951).” *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 12, no. 38 (2024): 451–72. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1417594>.
- Aynur, Hatice. “Türkiye Yazmaları Toplu Katalogu.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 41. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012, 597–98.
- “Beyazıt Devlet Kütüphanesi.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 6. İstanbul, 1992.
- Cumbur, Müjgân. “Yazma Kütüphanelerimiz: Bugünkü Durumları ve Meseleleri.” *Türk Kütüphaneciliği* 19, no. 1 (1970): 3–17.
- “Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi - Koleksiyonlar.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 19. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1999, 51–52.
- Dener, Halit. *Süleymaniye Umumî Kütüphanesi*. İstanbul: Maarif Basımevi, 1957.
- Erünsal, İsmail E. “Hacı Selim Ağa Kütüphanesi.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 14. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1996, 498.
- . “Murad Molla Kütüphanesi.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 31. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2020, 188.
- . “Nuruosmaniye Kütüphanesi.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 33. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007, 266–67.
- . “Osmanlı Döneminde İstanbul Kütüphaneleri.” *Büyük İstanbul Tarihi*. Erişim 2 Eylül 2025. <https://istanbultarihi.ist/289-osmanli-doneminde-istanbul-kutuphaneleri>.
- . “Râgıp Paşa Kütüphanesi.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 34. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007, 406–7.

- Gökman, Muzaffer. *İstanbul Kütüphaneleri Rehberi*. İstanbul: Sühûlet Basımevi, 1941.
- . *Muratmolla Kütüphanesi*. İstanbul: Maarif Basımevi, 1958.
- “İsmail Hakkı Bursevî Yazma ve Nadir Eserler Kütüphanesi ile Necmeddin Okyay Sergi Salonu’nun Açılışı Yapıldı.” Erişim 2 Eylül 2025. <https://uludag.edu.tr/ilahiyat/ismail-hakki-bursev-yazma-ve-nadir-eserler-kutuphanesi-ile-necmeddin-okyay-sergi-salonunun-acilisi-17169#>.
- “İSAM Atıf ve Kaynaklar Kılavuzu.” Erişim 1 Eylül 2025. <https://www.isam.org.tr/uploads/67f7a5f5216f9.pdf>.
- “İSAM Türkiye Kütüphaneleri Kataloğu.” Erişim 1 Eylül 2025. <https://kutuphane.isam.org.tr/?blm=ayrintignlktp&navdil=tr>.
- İstanbul Kitaplıkları Türkçe Hamseler Kataloğu*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı, 1961.
- İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı, 1947.
- “İzmir Atatürk İl Halk Kütüphanesi.” *Eski Eserler*. Erişim 2 Eylül 2025. <https://www.eskieserler.net/kutuphanedetayi.php?id=117&sehir=42&page=1>.
- Karatepe, Tuba Çavdar. “Yıldız Sarayı Kütüphanesi.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 43. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013, 544–45.
- “Koleksiyonlar.” *Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü*. Erişim 2 Eylül 2025. https://konya.yek.gov.tr/Home/Index?n_id=3.
- “Koleksiyonlar.” *Erzurum Yazma Eserler Kütüphanesi*. Erişim 2 Eylül 2025. https://erzurum.yek.gov.tr/Home/Index?n_id=3.
- Kut, Günay. “İstanbul’daki Yazma Kütüphaneleri.” *Tarih Dergisi*, no. 33 (2011): 241–374.
- “Kütüphaneler - T.C. Vakıflar Genel Müdürlüğü.” Erişim 2 Eylül 2025. <https://www.vgm.gov.tr/faaliyetler/kulturel-faaliyetler/kutuphaneler>.
- “Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü - Tez Yazım Kılavuzu.” Erişim 1 Eylül 2025. <https://turkiyat.marmara.edu.tr/dosya/tae/ogrenci/2022%20Tez%20Yaz%C4%B1m%20K%C4%B1lavuzu.pdf>.
- “Millet Yazma Eser Kütüphanesi.” Erişim 2 Eylül 2025. https://millet.yek.gov.tr/Home/ShowLink?LINK_CODE=3.
- “Milli Kütüphane Dijital Kütüphane.” Erişim 1 Eylül 2025. <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/>.

- Ölçer, Nazan. “Türk ve İslâm Eserleri Müzesi.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 41. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012, 543–44.
- Özsayın, Zübeyde Cihan. “Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 41. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012.
- Sivridağ, Abdullah. “Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi.” *Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi: Tarihçe, Teşkilat ve Kataloğu*, 11–17. Konya: Arı Basımevi, 1986.
- “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi.” Erişim 1 Eylül 2025. https://suleymaniye.yek.gov.tr/Home/Index_?n_id=3.
- “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi’nde Bulunan Koleksiyonlar ve Kitap Sayıları.” Erişim 1 Eylül 2025. <https://suleymaniye.yek.gov.tr/Content/UploadFile/Doc/dijitalveesersaglama/koleksiyonlar2021.PDF>.
- Şeşen, Ramazan, Cemil Akpınar, ve Cevad İzgi. *Türkiye Kütüphaneleri İslâmî Tıp Yazmaları (Arapça, Türkçe ve Farsça) Kataloğu*. Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu. İstanbul: İslam Konferansı Teşkilatı İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, 1984.
- Tanman, M. Baha. “Galata Mevlevîhânesi.” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. c. 13. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1996, 317–21.
- Tayşi, Mehmet Serhan, ve Mustafa Birol Ülker. “Millet Kütüphanesi.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. c. 30. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2020, 70–71.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. “Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi.” Erişim 16 Kasım 2020. <https://www.vgm.gov.tr/faaliyetler/kulturel-faaliyetler/muzeler>.
- “Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı - Portal.” Erişim 1 Eylül 2025. <https://portal.yek.gov.tr/works/search/full>.
- Türkmen, Hüseyin. *Türkiye Kütüphaneleri Yazma Eserler Katalogları: 1923-2006*. İstanbul: Kitabevi, 2010.
- “Yazmalar.” Erişim 6 Ocak 2020. <https://web.archive.org/web/20200106163040/http://www.yazmalar.gov.tr/>.
- “Yazmalar - Koleksiyonlar.” Erişim 19 Aralık 2019. <https://web.archive.org/web/20191219111847/http://yazmalar.gov.tr/sayfa/koleksiyonlar/15>.
- “YEK - Yazım Kuralları ve Tenkitli Neşir Esasları.” Erişim 1 Eylül 2025. <http://www.ceviriyayim.yek.gov.tr/Content/UploadFile/Doc/YEK-Yazim-Kurallari-2023.pdf>.

